

**ДО
АКРЕДИТАЦИОННИЯ
СЪВЕТ НА НАОА**

ДОКЛАД

**НА ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ ПО СТОПАНСКИ НАУКИ И УПРАВЛЕНИЕ
ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗВЪРШЕНОТО ОЦЕНЯВА
НЕ ПО ПРОЦЕДУРАТА
ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ НА МЕЖДУНАРОДНО ВИСШЕ
БИЗНЕС УЧИЛИЩЕ - БОТЕВГРАД**

Уважаема госпожо председател на АС на НАОА,

Постоянната комисия по стопански науки и управление предоставя на Вашето внимание настоящия доклад за резултатите от извършеното оценяване по процедурата за институционална акредитация на Международно висше бизнес училище - Ботевград.

Докладът е разработен съгласно чл. 88а, ал. 5, т. 2 от ЗВО, чл. 33, ал. 1, т. 2 и чл. 35, ал. 1 от ПДНАОА и приетите от Акредитационния съвет на НАОА /20. 10.2016 г./ критерии за институционална акредитация на висшите училища в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование (ESG)- част 1 /1-10/ и по смисъла на чл.77, ал.2 от ЗВО.

СЪДЪРЖАНИЕ

- I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА
- II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ПРИ ПРЕДХОДНАТА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ
- III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ (ESG) – ЧАСТ 1 (1-10) И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 77, АЛ. 2 ОТ ЗАКОНА ЗА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ (ЗВО)
- IV. ПРИЛОЖЕНИЯ

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

Решения	Номер и дата на протокола/дата на извършеното действие
Информация за решението от предходната акредитация	08.11.2012 г./ Протокол № 23
Откриване на процедурата от АС	01.12.2016 г. /Протокол № 26
Утвърждаване на състав на ЕГ от АС	16.02.2017 г./ Протокол № 4
Извършено посещение на ЕГ във ВУ	02.05-05.05.2017
Обсъждане и приемане на доклада на ЕГ от ПК	28.09.2017 г./ Протокол № 16
Обсъждане и приемане на доклада на ПК и изпращането му до ВУ за становище	25.11.2017 г./ Протокол № 20
След изтичане на срока по чл. 35, ал. 2 от ПДНАОА (относно становището на оценяваната институция) ПК предоставя доклада на АС	

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ НА МЕЖДУНАРОДНО ВИСШЕ БИЗНЕС УЧИЛИЩЕ - БОТЕВГРАД

Международното висше бизнес училище - гр. Ботевград (МВБУ) е получило институционална акредитация с решение на АС на НАОА (Протокол №23 от 08.11.2012 г.). Получената оценка е **8.02 за срок до пет години** с капацитет 6700 студенти. Висшето училище е акредитирано и извършва обучение по следните професионални направления: ПН 3.8 „Икономика“, ПН 3.7 „Администрация и управление“ и ПН 3.9 „Туризъм“.

При посещението на Експертната група на НАОА в МВБУ през периода 03.05-05.05.2017 г. е отделено приоритетно внимание на устойчивостта на действията на висшето училище по изпълнение на препоръките, посочени в решението на Акредитационния съвет от 31.07.2012 г. Отправени са 5 препоръки. На свое заседание от 07.04.2016 г. Акредитационният съвет на НАОА е разгледал и утвърдил доклада на ПК по САНК за приключила **процедура за следакредитационно наблюдение и контрол** на МВБУ, като е констатирала, че:

- МВБУ е изпълнило **препоръка № 4**, изпълнява препоръки № 1, № 2 и № 3 и частично изпълнява препоръка № 5;
- представените данни от МВБУ относно прилагането на вътрешната СОПКО доказват спазването на критерии № 3, № 5, № 6, № 7, № 8, № 9 и № 10 и доказват частичното спазване на критерии № 1, № 2 и № 4.

Акредитационният съвет взема решение:

- МВБУ да изпълни препоръка **№ 5** до следващата институционална акредитация (Препоръка № 5: „Да се развие система за наблюдение на реализацията на завършилите и алумни мрежата като се използва опитът на други страни“. Срок: постоянен с ежегодно отчитане).
- МВБУ да осигури спазването на критерии № 1, № 2 и № 4 до следващата институционална акредитация (Критерий № 1: „Цели, функции и структура на системата по качеството на обучението и на академичния състав“; Критерий № 2: „Съдържателни изисквания на вътрешната система за оценяване и поддържане качеството на обучение и на академичния състав“; Критерий № 4: “Мобилност на студентите – бакалаври и магистри във ВУ”).

В резултат на проведените разговори и преглед на наличната документация, ЕГ е установила, че през целия следакредитационен период университетът осъществява **системни действия по изпълнение на направените препоръки и е постигнат съществен напредък**. Изпълнението им се възприема от ръководството и академичния състав на университета не като отделен акт, а като непрекъснат процес, за което на ЕГ са предоставени множество доказателства (Приложение 1А).

III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИШЕ ОБРАЗОВАНИЕ (ESG) –ЧАСТ 1 (1-10) И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 77, АЛ. 2 ОТ ЗВО¹

Въз основа на изводите на Експертната група в доклада се оценява изпълнението/неизпълнението на всички критерии за оценяване по процедура за институционална акредитация на висши училища (ВУ) в съответствие с ESG - част 1 (1-10) и по смисъла на чл. 77, ал. 2. от ЗВО, както следва:

СТАНДАРТ 1. ПОЛИТИКА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

Критерий 1.1. Висшето училище има документирана, публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване на качеството като част от стратегическото управление на образователната институция в интерес на обществените потребности

1.1.1. В МВБУ е утвърдена и официално оповестена както на интернет страницата на висшето училище, така и във вътрешната нормативна уредба политика за осигуряване и контрол на качеството. Структурата на МВБУ е съобразена с функционирането на Системата за управление на качеството /СУК/. МВБУ акцентира върху приоритети, свързани с осигуряване и контрол на качеството, както и развитие на култура за качество.

Поддържането и развитието на Системата за управление на качеството (СУК) в МВБУ се осъществява чрез съчетаване на националната стратегия на МОН, изискванията на НАОА (новата критериална система) и опита и препоръките за развитие на системите за управление на качеството в Европейското образователно пространство (European Association for Quality Assurance in Higher Education – Standards and Guidelines for Quality Assurance in European Higher Education Area). Политиката по осигуряване на качеството е документирана и публично

¹ Оценяването се извършва съгласно приетите от Акредитационния съвет Методика за оценяване по критериалната система на НАОА и Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти.

оповестена на сайта на висшето училище, като отговаря на изискванията на международния стандарт ISO 9000 (за който е сертифицирана от 2004 г.). Сертифицирането на СУК на МВБУ се осъществява професионално от представители на Lloyd's Register Quality Assurance (Великобритания), като е получен сертификат за съответствие със стандартите за качество EN ISO 9001:2008 и BS EN ISO 9001:2008. Ресертифицирането се осъществява на тригодишни периоди – през оценявания период то е извършено през 2013 г. и 2016 г. Политиката по качеството е в съзвучие с публично оповестените мисия, цели и приоритети на МВБУ.

Целите на СУК в МВБУ са пълно и ясно дефинирани в Наръчника по качество Фокусът на СУК в МВБУ е поставен върху: постигане и поддържане на качество, съответстващо на университетските, националните и европейските стандарти; оптимално използване на неусвоените резерви за постигане на необходимото качество на обучението; осигуряване и предоставяне на информация на обществото за равнището на качеството на обучението в МВБУ.

Обхватът на СУК на МВБУ е в четири основни направления: (1) осъществяване на обучение в ОКС „бакалавър“ и „магистър“ по специалностите в ПН 3.7 „Администрация и управление“, 3.8 „Икономика“ и 3.9 „Туризм“; (2) осъществяване на НИД и обучение по докторски програми по научни специалности: „Администрация и управление (Бизнес администрация)“, „Икономика и управление (Индустрия)“ и „Икономика и управление (Туризм)“; (3) осъществяване на продължаващо обучение; (4) осъществяване на дистанционно обучение и предоставяне на консултации и методическа помощ в областта на развитие на иновативни образователни технологии.

СУК на МВБУ се администрира и координира от Съвет по осигуряване на качеството и развитието, председателстван от хабилитирано лице, упълномощено от ръководството. Съветът разработва и предоставя информационни материали, свързани с приложението на Програмата за оценяване и подобряване на качеството на обучението в МВБУ. Документацията на Системата обхваща следните процедури: ПР-01-01-Управление на документи и записи; Наръчник по качеството, процедури, работни инструкции и оперативни документи по качеството; Преглед от ръководството, чрез които системно се поверява адекватността, пригодността и ефективността на внедрената СУК по отношение на резултатите.

1.1.2. Разработени са официални вътрешни нормативни актове, осигуряващи качество на образователния процес и научноизследователската дейност. В тях са заложени мисията, основни цели, свързани с образователната и научноизследователската дейност на МВБУ, създаващи необходимите условия за поддържане на високо професионално равнище на преподаването и научната дейност.

Публично оповестените и документирани мисия, цели и задачи на МВБУ, на чиято основа то изгражда своята образователна политика, са обявени в следните документи и информационни материали: Правилник за устройството и дейността на МВБУ; Стратегия 2020 на МВБУ; Стратегия за ДФО на МВБУ 2020; Справочници за кандидатстване в МВБУ; рекламните материали и презентация за кандидат студентските борси. Постигането на мисията, целите и задачите е във фокуса на цялостната дейност и е постоянен ангажимент на ръководството и всички структурни звена на МВБУ. Това се проследява в редица официални документи, разработени и утвърдени през оценявания период: ежегодни доклади на Ректора за резултати от одитите (2012-2016 г.); Годишни отчети за постигане на мисията, целите и задачите на МВБУ, Планове за преглед на ръководството (вътрешен одит), Протоколи от прегледите и Решения от прегледа на ръководството (2012-2016 г.); отчети от вътрешни одити; регистър на подобренията.

МВБУ осъществява регулярно действия за **вътрешно осигуряване и контрол** на качеството на образователната и научноизследователската дейност. По отношение на образователната дейност могат да бъдат открити: (1) административен контрол от отдел „Централна учебна администрация“ по поддържане на системите за изпитните процедури за оценка на знанията и уменията на студентите; (2) документиране на резултатите от контрола по спазването на установената система за проверка и оценка на знанията на студентите; (3) системно представяне на резултатите от проверките за спазването на Наредбата за организация на учебния процес пред ръководството; (4) създаване на организация за обновяване на действащата документация с отчитане на студентското мнение и мнението на потребителите.

В структурата на МВБУ **Центърът за образователни технологии** има съществена роля за вътрешното осигуряване и контрол на качеството на образователната дейност. Той извършва анализи на текущото и крайното оценяване, провеждането на държавни изпити и защиты на

магистърски тези. Ръководителите на професионални направления в МВБУ осъществяват регулярни прегледи на програмите за обучение по определен график, което се контролира от Декана. В края на всеки семестър и при приключване на учебната година се разработват отчети за функционирането на вътрешната Система за осигуряване на качеството на обучението и академичния състав (СОПКО). Тези отчети се обсъждат от Академичния съвет на МВБУ.

1.1.3. В МВБУ на годишна база се планира и отчита равнището на научно-изследователската дейност. Въз основа на идентифицираните в стратегическите документи цели, свързани с НИД, са формулирани критерии за атестиране на академичния състав и показатели за оценяване на вътрешните изследователски проекти. Насоките за реализация на резултатите от НИД, които осигуряват взаимовръзката между научните изследвания и обучението в МВБУ, могат да бъдат изведени по-категорично в анализите на Учебно-научния съвет.

Осъществяване на политиката на научноизследователската дейност се базира на: (1) разработване на научноизследователски планове, програми и проекти; организиране на научни форуми (конференции, семинари); (2) участие в експертни и консултантски дейности; (3) участие в международно научно сътрудничество. НИД на МВБУ се ръководи от Ректора и Заместник-ректора по НИД. Решенията за развитие на научните изследвания се вземат от колективните органи на управление в МВБУ (Академичен и Учебно-научен съвет) съобразно вътрешната нормативна уредба: Правилник за устройството и дейността на МВБУ; Наредба за научноизследователската дейност на МВБУ; Процедура за кандидатстване и изпълнение на изследователски проекти към МВБУ, която е част от СУК. Научноизследователската дейност на преподавателите се планира дългосрочно на основата на тригодишни индивидуални планове за развитие, както и в краткосрочен аспект чрез годишни индивидуални планове за дейността за всяка учебна година. В годишните планове се включват три вида дейности – учебна, научноизследователска и административна – като натоварването по всяка от тях формира кредити, влияещи върху заплащането на преподавателите.

За осигуряване на качеството на НИД в МВБУ е разработена Процедура за кандидатстване и изпълнение на изследователски проекти, включваща етапите: кандидатстване, оценяване, финансиране, осъществяване и отчитане на вътрешни изследователски проекти в МВБУ. Конкурсите за финансиране на проекти от Фонд „Научни изследвания“ към МВБУ се откриват със заповед на Ректора на МВБУ. Организацията, провеждането и отчитането на конкурсните сесии, включително окончателното класиране на проектите, се извършва от Комисия за оценка на проектите. Финансирането на проектите се осъществява на база на вътрешна „Методика за финансиране на изследователски проекти към МВБУ“. Условието и редът за привличане на преподаватели, докторанти и студенти на МВБУ за участие в научноизследователска дейност са представени в Наредбата за НИД на МВБУ и в Процедурата за кандидатстване и изпълнение на изследователски проекти към МВБУ.

Планирането на научноизследователската дейност в МВБУ се осъществява на годишна база, като на заседания на Академичния съвет и Учебно-научния съвет се утвърждава Годишен план за НИД, План за провеждане на ежегодните научни конференции на МВБУ, План на дейността по издаването на Научни трудове на МВБУ, Годишен план за дейността на Издателството на МВБУ. Планирането обхваща също така подготовката и провеждането на вътрешните научноизследователски проекти, както и научното обслужване на бизнеса и публичните власти от региона (вкл. ангажиментите по научни заявки от бизнеса; участието в проекти, финансирани по европейски и национални програми).

МВБУ изгражда и прилага политика за осъществяване взаимовръзката между научните изследвания и обучението в рамките на националния и институционалния контекст чрез: (1) ежегодно актуализиране на приоритетите за изследователски и практически ориентирани проекти (на основата на стратегическите насоки за развитие на МВБУ и получени поръчки от административни, стопански и други организации); (2) определяне на график за организиране и провеждане на годишния конкурс за финансиране на изследователски проекти; (3) определяне на състава на Комисията за оценка на проектите; (4) актуализиране и утвърждаване на статута на Фонд „Научни изследвания“ към МВБУ за следващата учебна година (при необходимост).

Вътрешната Система за осигуряване и контрол на качеството **се прилага** и при отчитането на НИД в МВБУ. Отчитането на научни проекти, финансирани от Фонд „Научни изследвания“ към МВБУ, е част от Процедурата за кандидатстване и изпълнение на изследователски проекти и се осъществява на годишна база. Формирането на вътрешна база данни на НИД в МВБУ се осъществява въз основа на индивидуалните отчети на

преподавателите за последните пет години. Оценката на годишната натовареност на преподавателите е основа за формирането на тяхното трудово възнаграждение и е част от процедурата по атестиране. За целите на атестирането е разработен Въпросник за оценяване на преподавателя, покриващ неговата научноизследователска, проектна и публикационна активност. Той обхваща и осъществява ежегодна актуализация на учебното съдържание (когато това е приложимо), която е резултат от постиженията в съответната научна област.

1.1.4. В МВБУ са налице утвърдени процедури, методи и средства за проверка на оригиналността и автентичността на студентски разработки (курсови и дипломни), на дисертационни трудове и на научни изследвания на академичния състав. Успешно се използва утвърдена в международната практика софтуерна система за установяване на плагиатство. Налице е утвърдена практика за защита на авторските права, във връзка с което функционира Комисия за интелектуалната собственост.

Ръководството на МВБУ гарантира спазването на академичните свободи и създава условия за нетърпимост към прояви на дискриминация и академични измами, като прилага политика за спазването на академичните свободи. Основните принципи на тази политика са включени в Наредбата за организация на учебния процес в МВБУ. В практиката на висшето училище се използва професионална система за установяване на плагиатство Turnitin, която активно се прилага през периода на оценяване – само за учебната 2015/2016 г. в МВБУ за плагиатство са проверени над 20 000 работи. В МВБУ е разработен и се прилага Етичен кодекс. Принципите на съблюдаване на авторското право са обхванати както в Наредбата за НИД, така и в Правилника за регистриране, закрила и използване на обекти на интелектуалната собственост в МВБУ, утвърден през 2016 г. Съгласно този Правилник в МВБУ е конституирана и действа Комисия по интелектуалната собственост.

Констатация за изпълнение на критерий 1.1.:

1.1.1. В МВБУ е утвърдена и официално оповестена както на интернет страницата на висшето училище, така и във вътрешните нормативни актове политика за осигуряване и контрол на качеството. Структурата на МВБУ е съобразена с функционирането на Системата за управление на качеството /СУК/. Разработени са официални вътрешни нормативни актове, осигуряващи качество на образователния процес и научноизследователската дейност. На годишна база се планира и отчита равнището на научноизследователската дейност. В стратегическите документи са идентифицирани целите, свързани с НИД. Насоките за реализация на резултатите от НИД, които осигуряват взаимовръзката между научните изследвания и обучението, могат да бъдат изведени по-категорично в анализите на Учебно-научния съвет. Налице са утвърдени процедури, методи и средства за проверка на оригиналността и автентичността на дипломни и дисертационни работи.

Критерий 1.2. МВБУ поддържа вътрешна система за качеството на обучението и на академичния състав, която включва и проучване на студентското мнение.

1.2.1. В МВБУ е разработена и внедрена Система за управление на качеството (СУК) по международен стандарт ISO 9001:2008. Мненията на студентите и на потребителите на кадри се отчитат регулярно. Обратната връзка се взема под внимание при оценяване и поддържане качеството на образованието

В МВБУ е утвърден ред за обсъждане на ефективността на организационно-функционална схема за управление и дейността на структурните звена, който включва процедури по преглед от ръководството. Чрез тях системно се проверява адекватността, пригодността и ефективността на внедрената Система за управление на качеството по отношение на резултатите на всеки шест месеца. Във връзка с политиката по качеството МВБУ целенасочено и системно проучва мнението на студентите за различни аспекти на образователния процес. За тази цел е изградено специализирано структурно звено – Център за образователни технологии. За получаване на комплексна, задълбочена и обективна информация от студентите се провеждат анкети, осигуряващи обратна връзка от преките потребители на продукта в трите професионални направления в МВБУ. Методиката включва 12 въпросника с различна тематична насоченост и предназначение. Резултатите от проучванията се обобщават от Центъра в Годишни отчетни доклади до Академичния съвет на МВБУ. Налице е информация относно проведените анкетни проучвания на мнението на студентите за 2012/13, 2013/14, 2014/15 и 2015/16 учебни години.

1.2.2. В МВБУ се извършват регулярно вътрешни и външни одити за определяне на ефективното функциониране и поддържане на СУК. Обобщени доклади от одитите и прегледите от ръководството се обсъждат от Академичния съвет на МВБУ.

МВБУ прилага утвърдени процедури за провеждане на вътрешни одити по качеството от гледна точка на координацията и контрола на СУК. Ежегодно се разработва план за одита, обобщаващ доклад за проведен планов вътрешен одит, и доклад до Академичния съвет. Тези одити се провеждат два пъти годишно през периода 2012-2016 (на всеки 6 месеца), като в края на всяка година се разработва и приема Доклад за резултатите от вътрешните одити, както и Доклад за функционирането на СУК. Ежегодно се извършват външни одити, като през 2013 г. и 2016 г. са проведени пълни ресертификационни процедури по международния стандарт ISO 9001, а през 2014, 2015 и 2016 г. са проведени надзорни визити от одитиращата организация Lloyds Register. В МВБУ системно се предприемат и огласяват мерки за подобряване на качеството на обучение, обсъждани на Академичен съвет, който предприема при необходимост и коригиращи действия. Налични са конкретни доказателства относно процедурите за провеждане на вътрешните одити по качеството в МВБУ: планове за преглед на ръководството (2013-2016 г.), протоколи от прегледи на ръководството (2013-2016 г.), планове за одити на конкретни подсистеми от СУК (2013-2016 г.), регистър на подобренията, Годишен отчет за постигане на мисията, целите и задачите на МВБУ (Доклад на Ректора). За периода на оценяване в МВБУ са проведени 8 вътрешни одита (по два одита годишно) и 6 външни одита (два пълни ресертификационни одита и 4 надзорни визити).

Констатация за изпълнение на критерий 1.2.:

В МВБУ е разработена и внедрена Система за управление на качеството (СУК) по международен стандарт ISO 9001:2008. СУК на МВБУ осигурява условия за прозрачност на дейността на висшето училище. Извършват се регулярно вътрешни и външни одити за определяне на ефективното функциониране и поддържане на СУК.

СТАНДАРТ 2. РАЗРАБОТВАНЕ И ОДОБРЯВАНЕ НА ПРОГРАМИТЕ

Критерий 2.1. ВУ изгражда и прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация на професионалните направления и съответните специалности (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на заинтересовани страни.

2.1.1. Програмите, предлагани от МВБУ, са разработени в съответствие с неговата стратегията, което обяснява практическата ориентация на обучението. Разписани са процедури и стандарти за разработване на учебната документация. Не е предоставена информация за наличието на стандарти за квалификационните характеристики.

За целите на МВБУ е разработена *Наредба за организацията на учебния процес* (НОУП) и *Наредба за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити*, в които са разписани въпросите относно съставянето, приемането и актуализирането на учебната документация. Съдържанието на учебната документация е описано в два стандарта. Учебната документация за всяка специалност включва: квалификационна характеристика; учебен план; учебни програми и академичен календар (чл. 7 от НОУП). Прегледът на действащите вътрешни нормативи установи, че НОУП се нуждае от допълване, например, необходими са уточнения относно: формата на държавните изпити за студентите от ОКС „Бакалавър“; органите и процедурите по изготвяне, приемане и актуализиране на част от учебната документация (квалификационни характеристики и учебни програми).

2.1.2. Определянето на професионалната квалификация за отделните ОКС се основава на анализи за потенциалните работни места и проучвания на трудовия пазар. За целта е изграден и функционира ЦКР

Цел на МВБУ е да създава такива учебни планове и програми, които да осигурят необходимите компетенции на студентите за практическа реализация и кариерно развитие. В тази връзка ВУ залага много на Центъра за развитие на кариерата (ЦРК), който изучава измененията на трудовия пазар и подава своевременно информация до висшето ръководство. От 2011 г. ЦРК поддържа база от данни за проучвания и мониторинг на пазара на труда в България. От друга страна Центъра за продължаващо обучение (ЦПО) съвместно с Центъра за образователни технологии (ЦОТ) е разработил въпросник за анкетно проучване на випускниците бакалаври и магистри. Чрез този инструмент се наблюдава реализацията пряко по специалността на завършилите след една, три и пет години. Наблюдението протича и в социалните мрежи LinkedIn, Facebook, Tweeter.

През отчетния период представители на ЦРК са участвали в националните дни на кариерата и в студентските борси за представяне на програмите на МВБУ. Подобни дейности също могат да се отчетат като добри практики за акумулиране на адекватна информация за потребителските нагласи. Тенденциите на пазара на труда в България се следят и въз основа на предоставена информация от Българската Стопанска Камара. Всички тези проучвания са довели до разширяване на преподавания материал в сферата на управлението на малкия и среден бизнес, в областта на финансите, трудовото и осигурителното право.

2.1.3. МВБУ организира обучение в ОКС „Бакалавър“, ОКС „Магистър“ и ОНС „Доктор“. Програмите са в ПН: 3.7. „Администрация и управление“, 3.8. „Икономика“ и 3.9. „Туризм“. Формите на обучение в ОКС „Бакалавър“ са редовна, задочна и дистанционна, магистърските програми са задочна и/или дистанционна. Всички те съответстват на профила и мисията на ВУ

МВБУ предлага обучение в образователно-квалификационни степени "Бакалавър", „Магистър“ и ОНС „Доктор“. Програмите са в областта на висшето образование: „Социални, стопански и правни науки“, в трите ПН: 3.7. „Администрация и управление“, 3.8. „Икономика“ и 3.9. „Туризм“ (Приложение, Таблица №1). Формите на обучение в ОКС „Бакалавър“ са редовна, задочна и дистанционна. Въпреки липсата на редовна форма на обучение в ОКС „Магистър“, установи се реално предлагане на задочна и дистанционна форма, отговарящи на търсенето на такива програми, при ясно изразен тренд на *преструктуриране на приема* на студенти към дистанционно обучение.

Обучението в ОКС „Бакалавър“ е осем семестъра. Предлаганите програми са пет: „Счетоводство и контрол“, „Международен бизнес“, „Маркетинг“, „Бизнес администрация“ и „Туризм“. Последните две се водят както на български, така и на английски език. За отчетния период не са отпаднали програми и не са създавани нови такива. Наименованията на две от действащите програми („Международен бизнес“ и „Маркетинг“) са били променени.

Програмите в ОКС „Магистър“ са общо 17. Пет от тях („Бизнес администрация“, „Предприемачество и иновации“, „Управление на туризма“, „Ивент мениджмънт“, „Ризорт и СПА мениджмънт“) се водят на български и английски език. Всички са със срок на обучение от година и половина (3 семестъра), като третия семестър е освободен за подготовка на магистърска теза. Единствено програмата „Музикален бизнес“ е с продължителност 2 години (4 семестъра), а програмата „Предприемачество и иновации“ - 1 година (2 семестъра). За отчетния период не са прекратявани магистърски програми. Наименованията на три програми е променено („Управление и иновации в здравеопазването“, „Информационни системи в управлението“, „Дигитален маркетинг“), а други три програми са нововъведени („Управление на информационната сигурност“, „Ризорт и спа мениджмънт“, „Ивент мениджмънт“).

Обучението в ОНС „Доктор“ се реализира в редовна и задочна форма в трите професионални направления: 3.7. „Администрация и управление“ (Бизнес администрация), 3.8. „Икономика“ (Икономика и управление - индустрия) и 3.9. „Туризм“ (Икономика и управление - туризм).

Заложените нормативи за структурата на учебния план, аудиторната заетост, кредитите, формата на семестриалния изпит и други елементи в Наредбата за организацията на учебния процес и стандартите на МВБУ отговарят на изискванията на ЗВО, Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование (ПМС № 162/23.07.2002) и Наредба №21 от 30.09.2004 г. за прилагане на система за натрупване и трансфер на кредити във висшите училища. Това, което беше констатирано е, че макар сборът от кредитите от учебните програми за определени семестри да не е винаги 30 кредита, общата сума по учебен план отговаря на изискванията на чл.42 ал.1 точки 1 и 2 на ЗВО от 9.12.2016 г., като са спазени чл.9, 10, 11 и 12 от Наредба №21 от 30.09.2004 г.

2.1.4. МВБУ създава необходимите условия за обучението на студентите, като им предоставя академични знания и умения, които допринасят за тяхното образователно израстване. Акцентът е поставен върху практическото обучение с отчитане мнението на заинтересованите страни.

Проучванията на *студентското мнение* за съдържанието на учебните планове и програми и за качеството на преподаването е възложено на специализирано обслужващо звено в структурата на ВУ – ЦОТ. Оценка се дава от студентите в края на всеки семестър по всички дисциплини от професионалното направление. Част от въпросниците са базирани на платформата за електронно обучение на МВБУ и са постоянно достъпни за целевите групи. Мнението на студентите на МВБУ се оценява и по линията на Trendence Graduate Barometer.

Особено високо студентите оценяват възможността да използват предоставяните от преподавателите материали на платформата за обучение на училището (Доклад по прилагането на вътрешната система за оценяване и поддържане на качеството на обучение и академичния състав на МВБУ, 2016).

Мнението на работодателите се получава главно по време на производствените стажове и от анкетни проучвания, реализирани от ЦРК. За отчетния период ЦРК е осъществило общо три подобни проучвания сред работодатели. Резултатите от тях показват, че според бизнеса *МВБУ успява да обучи добре* студентите си в следните направления: чуждоезикови умения, аналитични способности, компютърни знания, работа с база данни и извършване на пазарни проучвания. Всички от анкетиранияте работодатели придават голяма *важност на практическия стаж* на студентите по време на обучението във ВУ.

2.1.5. Заложените нормативи за структурата на учебния план, аудиторната заетост, кредитите, формата на семестриалния изпит и други елементи в Наредбата за организацията на учебния процес и стандартите на МВБУ отговарят на изискванията в ЗВО. Спазени са изискванията за съотношенията на задължителните, избираемите и факултативните дисциплини.

Общата заетост на студентите в ОКС „Бакалавър“ от редовна форма на обучение е 7980 часа, която се разпределя между аудиторна и извънаудиторна в съотношение 2340 часа към 5640 часа. За срока на своето обучение студентите придобиват *262 кредита, от които 10 кредита за държавен изпит*. Задочните студенти имат обща натовареност от 7680 часа, но с по-малка аудиторна ангажираност – 1110 часа. Те придобиват 256 кредита, от които 10 кредита са за държавен изпит. Идентично на задочната форма е разпределението на часовете в дистанционната форма на обучение с тази разлика, че аудиторната заетост се подразделя на присъствени часове и online часове. Разликата в общата заетост на редовните и задочните студенти идва от по-голямото чуждоезиково обучение на редовните студенти.

За придобиване на ОКС „Магистър“ след придобитата степен „Бакалавър“ са необходими не по-малко от 75 кредита, като 15 от тях са за успешно защитена магистърска теза. Общата аудиторна заетост на студентите варира за различните програми, но най-често тя е 2250 часа с по 300 часа аудиторна заетост. Най-ангажирани са студентите в магистърска програма „Музикален бизнес“ с 3150 часа, от които 450 часа аудиторна заетост.

Учебните планове на бакалавърските и магистърските програми са съставени от задължителни, избираеми и факултативни дисциплини, съотношението между които *осигурява възможност за изборност* на дисциплини и преподаватели и се определя с решение на Учебно-научния съвет. Като пример могат да бъдат дадени учебните планове на специалност „Бизнес администрация“ ОКС „Бакалавър“. Общият брой на дисциплините, включени в учебния план е 42, от които задължителните са 29, избираемите са 8, а факултативните 5. Представени в относителен дял, задължителните дисциплини заемат 69,05%, избираемите – 19,05%, а факултативните – 11,9%. Почти същото е процентното разпределение на дисциплините в останалите специалности от ОКС „Бакалавър“. МВБУ спазва изискванията за съотношенията на дисциплините, определени с ПМС №162/ 23.07. 2002 г.

Констатация за изпълнение на критерий 2.1.:

Програмите, предлагани от МВБУ, са разработени в съответствие с неговата стратегия, което обяснява практическата ориентация на обучението, и отговарят на изискванията на ЗВО. Налице са разписани процедури и стандарти за разработване на учебната документация. Определянето на професионалната квалификация за отделните ОКС се основава на анализи за отчитане мнението при съдействието на заинтересованите страни.

СТАНДАРТ 3. ОБУЧЕНИЕ, ПРЕПОДАВАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ, ОРИЕНТИРАНИ КЪМ СТУДЕНТИТЕ

Критерий 3.1. Официално са приети методически стандарти за учебна документация (учебни планове и програми) и стандарт (процедура) за промени в учебната документация, които са свързани със стимулиране на мотивацията и ангажираността на студентите в процеса на обучение.

3.1.1. В МВБУ периодично се анализира актуалността на предлагания учебен материал от Учебно-научния съвет. Мнението на студентите за отделните дисциплини се

докладва на заседания на АС от Директора на Центъра за образователни технологии два пъти в годината след края на всеки семестър.

Процедурите за преподаване и оценяване в МВБУ са *разписани* в Наредбата за организацията на учебния процес, Наредбата за организация на дистанционното обучение, Стандарта за оценяване на писмени работи и Стандартите за провеждане на държавни изпити. Наредбата за организацията на учебния процес е публикувана на сайта на МВБУ и е достъпна за студентите. Контролът и промените в учебната документация се извършват по реда на Системата за управление на качеството. С контрола са ангажирани Деканът, ръководителите на професионални направления и Отдел „Учебна администрация“.

Анализът на учебната документация се осъществява от Учебно-научен съвет, който се представя на заседание АС от Декана. Освен това Директорът на Центъра за образователни технологии периодично информира АС за мнението на студентите относно организацията на учебния процес и учебното съдържание. По повод на направените доклади и отправените препоръки са реализирани няколко актуализации на учебните планове, които се коментират по-подробно в критерий 9.1. За представените доклади и извършените вътрешни одити на учебната документация и процес, за приетите решения от АС за актуализации в учебните планове, заповеди за оптимизиране на учебните програми и т.н., налице са нужните доказателства (Приложение, Таблица №16).

3.1.2. МВБУ е изградило организация за поддържане и развитие на съвременни методи и форми на преподаване на учебния материал. Има добра и усъвършенствана платформа за дистанционно обучение, която позволява виртуална мобилност и персонализация на обучението.

Политиката на нововъведения на МВБУ се реализира в следните направления:

- Своевременно актуализиране на учебните планове (основно в посока на разнообразяване на избираемите дисциплини) и програми, в т.ч. въвеждането на *нови интердисциплинарни специалности*. Като доказателство може да се посочи високият относителен дял на актуалните литературни източници в учебните програми за последните 5 г. (над 60%).

- Въвеждане на иновативни (дигитални) форми на преподаване, позволяващи достъпа от разстояние, виртуална мобилност и персонализирано обучение. Традиционно ВУ разчита и развива дистанционната форма на обучение. ВУ има изцяло обновена платформа за работа на студентите покриваща изцяло дистанционното обучение. Относителният дял на учебните дисциплини, в които *се използват мултимедийни продукти*, надхвърля 80%. Всички зали са оборудвани със стационарна мултимедийна техника и компютри. В обучението по някои дисциплини се *използват стимулационни игри* (напр.: маркетинг, маркетингови проучвания, управление на иновации, управление на проекти).

- Осигуряването на студентите от всички специалности на *качествено ново равнище на езиково обучение*. В обучението по чужди езици е внедрен европейския онлайн езиков тест DIALANG, който се ползва безплатно. В МВБУ е внедрена образователната технология на Общата европейска рамка за езиците (ОЕРП) на ЕС, гарантираща езиково обучение на 6 нива. Разработени са учебни материали за студентите, които да обвързват специализираните дисциплини с езиковото обучение. Внедрена е и електронна версия на “Европейско езиково портфолио” (eELP), която формира дигитален архив за алтернативно оценяване на учебните постижения.

- Стимулиране на участието на преподаватели, докторанти и студенти в национални и международни проекти, вкл. чрез по-тясно сътрудничество с чуждестранни университети и бизнеса. Резултатите, получени от научноизследователската дейност на МВБУ, се включват в учебните дисциплини. Девет публикации по завършени изследователски проекти се използват в шест от дисциплините в различните ОКС.

3.1.3. МВБУ има разписани процедури за преподаване и оценяване. Налице са стандарти, включително и за провеждане на държавни изпити. По отношение на преддипломните стажове МВБУ трябва да привлече повече бизнес организации с договори за сътрудничество.

Знанията, уменията и способностите (компетенциите) на студентите по всяка дисциплина от учебния план се установяват чрез многокомпонентна оценка (по шестобална система), поне една от които *задължително е в писмена форма*. Обучението на студентите от ОКС „Бакалавър” приключва с държавен изпит, а обучението на студентите от ОКС „Магистър” – със защита на магистърска теза. През годината се провеждат две сесии на държавен изпит.

3.1.4. Наредбата за организацията на учебния процес е публикувана на интернет страницата на МВБУ, а стандартите за оценяване във вътрешната им платформа, достъпна за обучаваните студенти. Резултатът от държавния изпит се формира в точки, които се трансформират в оценка по шестобалната система. Висшето училище *не е представило скалата за трансформация.*

От учебната 2011/12 година изпитът за придобиване на ОКС „Бакалавър“ се провежда под формата на тест. Държавният изпит е *присъствен, писмен и неанонимен.* Това е ясно разписано в стандартите за провеждане на държавни изпити, но го няма като текст в Наредбата за организация на учебния процес, която е нормативен акт от по-висока степен. Резултатът от държавния изпит се формира като тестов бал в точки, който се трансформира в шестобална оценка по скала.

3.1.5. Във ВУ функционира официална процедура за разглеждане на студентски жалби, която се реализира чрез платформата. Процедурата е действаща, но *не е достатъчно подробно разписана във вътрешните нормативни актове на университета*

Основните процедури по разглеждане на студентските жалби са регламентирани в Наредбата за организация на учебния процес (Раздел X). В Наредбата процедурите са *непълно разписани.* Независимо от това, ръководството на МВБУ *удостовери наличието на практика* в това отношение, като представи подадени жалби от студенти в електронен формат. Налице е иновативно решение на МВБУ за работа със студенти от ОКС „Магистър“ чрез използване на ИКТ. Процедурата предполага използването на онлайн платформата на МВБУ – тя осигурява документирани на всеки сигнал и позволява достъп до данните, установяване и контролиране на стъпките по разглеждането на дадена жалба. Студентите имат пряка връзка с администрацията през допълнителни секции на електронните форми за жалби, сигнали, запитвания и предложения. Всеки студент има право да прегледа работата си след подаване на молба до Ректора или съответния титуляр на дисциплина. Разработената платформа изисква допълнително информационно осигуряване на студентите за нейното използване.

Констатация за изпълнението на критерий 3.1.:

В МВБУ периодично се анализира актуалността на предлагания учебен материал. Изградена е организация за поддържане и развитие на съвременни методи и форми на преподаване, с водеща роля на дистанционната форма на обучение. Налице са разписани процедури за преподаване и оценяване. Прилага се процедура при разглеждането на студентски жалби.

СТАНДАРТ 4. ПРИЕМ, РАЗВИТИЕ, ПРИЗНАВАНЕ И ДИПЛОМИРАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ

Критерий 4.1. Изградени са структури и са разработени вътрешнонормативни документи (правилници, разпоредби, инструкции) за функционирането на системата – от приема на студентите включително до тяхната професионална реализация.

4.1.1. В МВБУ са създадени условия за информиране и ориентиране на студентите за възможностите, които висшето училище предоставя за изграждането им като специалисти, и насърчава мобилността на студентите и докторантите.

В МВБУ са създадени условия за информиране и ориентиране на студентите за възможностите, които висшето училище предоставя за изграждането им като специалисти в отделните професионални направления. Кандидат-студентската кампания изчерпателно се отразява в сайта на МВБУ, където са публикува Католага и възможностите за мобилности, както и необходимата информация от Центъра за развитие на кариерата. Организацията за обучение по различните образователни степени и форми, както и повишаване на квалификацията се определят с Наредбата за организация на учебния процес в МВБУ, разработена в съответствие със ЗВО и Наредбите за държавните изисквания за придобиване на висше образование на ОКС “Бакалавър” и “Магистър” и ОНС „Доктор” в съответствие с поставените цели, задачи и капацитет на висшето училище. Чрез семестриални отчети за обучението по образователни степени и форми се документират резултатите от проведения контрол за спазване на наредбата.

В професионалните направления са създадени условия за: придобиване на втора специалност в рамките на обучението по една образователна степен по реда на задочното обучение и заявяване на желанието не по-късно от началото на пети семестър от курса на обучение; предсрочно завършване на обучението при желание от страна на обучаваните;

преместване на студенти от/в друго висше училище, специалност и форма на обучение; прекъсване обучението на студентите, докторантите и специализантите при доказана нужда, както и продължаването му след това.

Сключени са споразумения с 8 чуждестранни висши учебни заведения, включващи възможности на студентите за трансфер на кредити и признаване на периоди на обучение. МВБУ участва в подпомагане мобилността на студентите и докторантите и чрез активно участие в програма „Еразъм+“. По тази програма са сключени още 5 двустранни споразумения с: University of Tourism and Management in Skopje, Republic of Macedonia; NHTV Breda of Applied Sciences, The Netherlands; University of Nis, Serbia; International Business Academy, Kolding, Denmark и European University of Cyprus, Cyprus.

4.1.2. МВБУ е приело и оповестило правила и наредби за приема, квалификацията и завършването на студентите. Създадена е организация за привличане, подпомагане и адаптиране на българските и чуждестранни студенти и докторанти. За администрирането на всяка специалност се грижи програмен ръководител, който консултира студентите по учебни въпроси, следи натрупването на образователните им кредити и подпомага процеса на протичане и приключване на обучението им.

Наредбите регламентират: приема и обучението на студентите, организацията на учебния процес, научноизследователската дейност, системата за натрупване и трансфер на кредити /ECTS/, работата на комисията по акредитация на учебните курсове и студентската мобилност, организацията на дистанционното обучение и организацията и дейността на Студентския съвет. Те са оповестени чрез: информационния сайт на МВБУ, справочниците за кандидатстване, презентациите в кандидат студентските борси и рекламните материали, двуезичния каталог на висшето училище. МВБУ разполага със собствена електронна платформа за обучение на базата на MOODLE, която се използва активно както за преподаване, така и за оценяване на усвоените знания и умения.

За целите на преподаването са включени разнообразни учебни материали, електронни учебници и учебни помагала, лекции, презентации, казуси, препратки към актуални публикации, линкове към сайтове с полезна информация. За целите на оценяването е въведена стройна система на равнище учебна дисциплина, като се провеждат поне 3 (до 7) изпита по време на семестъра. По-голяма част от изпитите се провеждат под формата на тестове, за което се прилага професионална Методика за разработване на обективни тестове. Те се оценяват автоматично от системата и оценките участват във формирането на крайната оценка на студента по съответната дисциплина. Освен тестове, за оценяване на знанията и уменията се използват и други подходящи изпитни форми (казуси, разработки и др.). Широко се използва системата Turnitin за проверка и предотвратяване на плагиатство. Разработена е и се прилага система от правила и нормативни документи за регулиране на изпитните процедури в рамките на учебния процес.

Създадена е организация за привличане, подпомагане и адаптиране на българските и чуждестранни студенти и докторанти. През разглеждания период приетите за обучение студенти са съответно 6257 български и 15 чуждестранни студенти, а общо обучаваните през периода са съответно 24297 български и 36 чуждестранни студенти (Приложение, Таблици № 2 и №11). Броят на обучаваните в МВБУ докторанти е 19, а успешно защитилите през периода са 10.

4.1.3. МВБУ осигурява включване на студентите и докторантите в изпълнението на изследователски проекти в основните звена и в изследователските му структури.

МВБУ осигурява включване на студентите и докторантите в изпълнението на изследователски проекти в основните звена и в изследователските му структури. То се осъществява в следните направления: като част от процеса на обучение и защита на ОКС или ОНС; чрез участие в студентските форуми; като част от екипите по изпълнение на вътрешни научноизследователски проекти.

Научноизследователска дейност на докторантите формира част от тяхното натоварване по време на обучение. То е регламентирано и оповестено в Наредбата за прием и обучение на докторанти в МВБУ. Обучение на докторантите се извършва по индивидуални учебни планове по стандарт, утвърден от Академичният съвет. Те се атестират от Учебно-научния съвет в края на всяка академична година на основата на специално разработена Атестационна карта. На определени периоди се осъществява обратна връзка с докторантите чрез специализирани анкети, разработени от Центъра за образователни технологии. Мнението на докторантите намира отражение в анализиране и обновяване на действащата учебна документация за

осигуряване на многовариантност и индивидуализиране на избора за обучение, осигурявайки необходимите базови и специфични компетенции.

Привличането и участието на студентите в изследователска дейност и проекти на МВБУ е регламентирано в Правилника на Студентски съвет. Вътрешната процедура за кандидатстване за финансиране на научноизследователски проекти от фонд „Научни изследвания“ на МВБУ включва задължителното изискване в проектните екипи да участват студенти и докторанти. Студентските научни сесии се провеждат в контекста на изпълнението на цялостната Стратегия за развитие на МВБУ до 2020 г. и представляват важна част от процеса на въвличане на младите хора в творческа изследователска дейност. В рамките на разглеждания период 2012 г. - 2017 г. са проведени 11 тематични студентски форуми, в които е имало 281 участника, в т.ч. 11 външни и са приети 121 доклада. В същия период студенти от МВБУ успешно са участвали в 8 външни междууниверситетски студентски научни конференции, семинари и др. прояви (Приложение, Таблица № 7).

Резултатите от научноизследователската дейност на студентите и докторантите са: брой студенти и докторанти, участвали в национални и международни изследователски и образователни проекти – 230 при общ брой 4 300 или отн. дял - 5,25%; брой студенти и докторанти, участвали в научни форуми (конференции, симпозиуми и други) – 280 при общ брой 4 300 или относителен дял - 6,51%; брой на публикации на студенти – 78 при общ брой 408 или отн. дял – 19,12%.

Налице е значителен интерес от страна на студентите към самостоятелно участие в студентските научни сесии и публикуването на собствени материали, респективно интерес към обучение в следващата образователна степен доктор (вече има 2 докторанти). МВБУ създава среда за развитие потенциала на студентите с възможност за бъдеща реализация в областта на анализите и прогнозите в областта на управлението, икономическата практика и туризма.

4.1.4. В МВБУ са приети и оповестени правила за академичното признаване на периоди на обучение и практика в чужбина, свързани с мобилността на студентите и докторантите в рамките на договорни взаимоотношения с чуждестранни висши училища и европейските програми за образование и обучение. В съответствие с нормативната уредба е разработена и се прилага Наредба за работата на Комисия по акредитация на учебни курсове. Във висшето училище се полагат сериозни усилия за активизиране на мобилността и разширяване на възможностите по програма „Еразъм“ от 2016 г.

В МВБУ са приети и оповестени правила за академичното признаване на периоди на обучение и практика в чужбина, свързани с мобилността на студентите в рамките на договорни взаимоотношения с чуждестранни висши училища и участие в европейските програми за образование и обучение. В съответствие с нормативната уредба е разработена и се прилага Наредба за работата на Комисия по акредитация на учебни курсове.

Комисията по акредитация на учебни курсове: оценява предложени от преподавателите нови курсове по учебни дисциплини; признава образователни кредити и периоди на обучение, придобити в друго висше училище; признава образователни кредити и периоди на обучение, придобити по учебен план на друга специалност на МВБУ; разглежда предложения от преподаватели за нови специалности във висшето училище; разглежда молби за признаване на образователни кредити и периоди на обучение, придобити от студенти в други висши училища в страната и чужбина; разглежда молби за признаване на образователни кредити и периоди на обучение, придобити от студенти по учебен план на друга специалност в МВБУ.

Учебно-научният съвет разглежда в срок от един месец предложенията на Комисията за акредитация на учебните курсове и студентска мобилност за включване или невключване на нови учебни дисциплини в учебния план или нови специалности за следващата учебна година. За академичното признаване на периоди на обучение и практика в чужбина стриктно се прилага съответната Наредба за държавните изисквания, като МВБУ работи в тясно сътрудничество с НАЦИД. През разглеждания период мобилност са осъществили 12 студенти и докторанти (Приложение, Таблица № 3).

Мобилността на студенти и докторанти се осъществява освен в рамките на споразуменията за сътрудничество с други висши училища, също така и по програма „Еразъм“. През оценявания период изходяща мобилност са осъществили 7 студенти в чуждестранни висши училища: IBA Kolding, Дания, и NHTV Breda, Холандия (Приложение, Таблица № 14). По програмата за студентска мобилност „Еразъм“ през 2013-2014 г. МВБУ е приело 2-ма студенти от NHTV Breda. Широки възможности за мобилност по програма „Еразъм+“ дават два нови договора от 2016 г.:

- Първият е за мобилност между програмни страни и включва: студенти с цел практика – 1 за 5 месеца; студенти с цел обучение – 4 за общо 20 месеца; персонал с цел преподаване – 2 за общо 12 дни и персонал с цел обучение – 1 преподавател за 6 дни.

- Вторият е за мобилност с Университета в Ниш и включва: входяща мобилност на студенти с цел обучение — 2 за общо 6 месеца; изходяща мобилност на студенти с цел обучение — 2 за общо 6 месеца; персонал с цел преподаване – входяща мобилност на преподаватели – 2 за общо 14 дни и с цел преподаване – изходяща мобилност на преподаватели – 2 за общо 14 дни.

4.1.5. Във висшето училище действа административна система за регистриране на реализацията на завършилите студенти и докторанти. При изграждането на системата се отчита чуждестранният опит. За работодателите системата осигурява достъп до потенциалните кадри, като това се осъществява чрез Алумни мрежата и Центъра за развитие на кариерата на МВБУ.

Реализацията на завършилите студенти и алумни мрежите се разглеждат като един от основните стратегически ресурси за МВБУ, който влияе позитивно върху неговия престиж, увеличава възможностите за съвместни изследователски проекти с бизнеса и съдейства за увеличаване на финансовия му капацитет. Във висшето училище действа административна система за регистриране на реализацията на завършилите студенти и докторанти. При изграждането на системата се отчита опита от съвместната работа със City University, Seattle, USA и сътрудничеството с A.B.M.S. Open University of Switzerland. Системата изпълнява важни задачи като:

- Информирание на студентите, относно развитието на пазара на труда - търсене и предлагане, тенденции в краткосрочен и дългосрочен план с цел бърза и подходяща трудова реализация след дипломиране;

- Създаване и поддържане на актуална база данни за работодатели, потребители на кадри;

- Организиране на презентации на фирми, потенциални потребители на специалисти, завършили МВБУ;

- Създаване и поддържане на актуална информационна система за изявени студенти;

- Ежегодно провеждане на „Дни на специалността“, „Дни на кариерата“ и „Студентска трудова борса“;

- Осъществяване на съвместна дейност с Агенцията по заетостта, насочена към подпомагане на професионалната реализация на студентите и докторантите.

Наличието на системата за наблюдение реализацията на студентите се смята, че има ключово значение за постигане на целите и задачите на МВБУ, като добавя стойност към условията за учене и професионална реализация на студентите. През последните 5 години завършилите висшето училище студенти са общо 6613. В последните 3 учебни години е завършил по 1 чуждестранен студент (Приложение, Таблица № 2).

За завършилите студенти системата създава необходимите условия, за да продължат своето научно развитие чрез участие в научни форуми и възможността за постоянен обмен на професионална информация в неформални условия. Освен това те имат достъп до разнообразни информационни канали за намиране на по-добра работа. За работодателите системата осигурява достъп до потенциалните кадри за техните организации, като това се осъществява най-вече чрез Алумни мрежата и Центъра за развитие на кариерата на МВБУ.

Системата осигурява участието на студентите в Алумни общността и нейните дейности. Тя помага за по-добрата реализация на випускниците на МВБУ чрез поддържане на ефективна хоризонтална мрежа на Алумни на специалностите, която съдейства за тяхното развитие чрез продължаващото им участие в академичния живот и осигурява обратна връзка на училището с неговите възпитаници.

Констатация за изпълнение на критерий 4.1:

В МВБУ са създадени условия за информиране и ориентиране на студентите за възможностите, които Висшето училище предоставя за изграждането им като специалисти в отделните професионални направления. Налице е организация за привличане, подпомагане и адаптиране на българските и чуждестранни студенти и докторанти. Осигурено е включване на студентите и докторантите в изпълнението на изследователски проекти в основните звена и в изследователските структури. Приети и оповестени са правила за академичното признаване на периоди на обучение и практика в

чужбина, свързани с мобилността на студентите и докторантите. Функционира административна система за регистриране на реализацията на завършилите студенти и докторанти.

СТАНДАРТ 5. ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ СЪСТАВ

Критерий 5.1. ВУ има разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав, която е част от стратегията за развитие на институцията. Профил и квалификация на преподавателския състав.

5.1.1. МВБУ е осигурило нормативния минимум от хабилитирани преподаватели на ОТД. Наличието на преобладаващ брой висококвалифицирани хабилитирани преподаватели, реално свързани с практиката, създава възможност за достъп до висококачествена експертиза за студентите по ключовите елементи на образователния процес.

МВБУ разполага с академичен състав от 60 преподаватели, от които 44 на първи ОТД, което напълно покрива изискването на чл. 26, ал. 1 от ЗВО за състава на основното звено (вж. Приложение, Таблици №4). В допълнение ВУ е осигурило нормативния минимум от хабилитирани преподаватели на първи ОТД съгласно чл. 17, ал. 1, т. 2 от ЗВО. Над 90% от аудиторните занятия по всяка една от специалностите се водят от 35 хабилитирани преподаватели на първи ОТД. Хабилитираните преподаватели на втори ОТД в МВБУ са 14, на които са възложени 40 дисциплини, по които четат лекционни курсове. Преподавателите на първи ОТД обезпечават 82,14% от всички занятия, преподавани в отделните специалности, а преподавателите на втори ОТД съответно 17,86%.

Средната възраст на академичния състав на ОТД към 01.05.2017 г. е 55,4 години. Данните показват, че хабилитираните преподаватели на първи ОТД, които четат лекционни курсове, имат средна възраст от 64,4 год., а тези на втори ОТД – 55,3 год. Констатира се сравнително висока възраст на хабилитираните лица на първи ОТД.

5.1.2. МВБУ има ясни правила и процедури за наемане на работа и създаване на подходящи условия за професионално развитие, уредени в съответните нормативни актове. Като вид стимул е създаден фонд „Научни изследвания“, с който се финансират вътрешни научни проекти.

В МВБУ има установен ред за развитие на професионалната квалификация и академичната кариера на преподавателите на ОТД. Всичко това е уредено в *Наредбата за академичния състав* и *Система за подбор, оценка и атестиране на академичния състав* към нея. Важен показател за провеждане политика на приемственост е назначаването на нови асистенти. За периода от предходната институционална акредитация до настоящия момент е налице развитие на преподавателския състав, което се състои в защитили 10 докторанти, от които 3 избрани в последствие като „главен асистент“ на ОТД; избрани 4 доценти чрез развитие от „главен асистент“ на ОТД и 6 професори, в т.ч. 4 от тях са израснали от „доцент“ на ОТД (Приложение, Таблица №12).

5.1.3. Институцията насърчава обмена на преподаватели с други ВУ, като преподавателската мобилност е преди всичко насочена към посещения в чужбина.

Мобилността на академичния състав в МВБУ е уредена с наредба (Наредба за академичния състав). След проверка на експертната група се установи, че преподавателите на ВУ са провеждали семинари и са участвали в творчески командировки в университетите на международните партньори (като доказателство може да се посочи мобилността на двама преподаватели с цел преподаване в Университета на Ниш съгласно подписан договор № 2016-1-BG01-KA107-023216). 54 преподаватели за отчетния период са осъществили преподавателска мобилност в 27 държави. ВУ *не предоставя информация* за мобилност на преподаватели в университети от България.

5.1.4. МВБУ има изградена система за атестиране на академичния състав по отношение на преподавателската и научноизследователската дейност, която се реализира чрез уеб-базирано приложение и отчита студентското мнение. Атестационните процедури в МВБУ не са санкциониращи, а стимулиращи, което обяснява изцяло положителните оценки на всички атестирани за периода.

Атестирането на преподавателския състав в МВБУ се осъществява въз основа на *Наредбата за развитието на академичния състав* и свързаната с нея Системата за атестиране на преподавателите. Оценката на преподавателската, изследователската и обществената

дейност се осъществява чрез самооценка на преподавателите, оценка на колега, оценка на декана на училището и на студентите. Студентската оценка се получава въз основа на попълване на анкетна карта. За студентите от дистанционна форма на обучение оценката се предоставя по електронен път. С цел подобряване на атестационните процедури *е реализиран проект* ВГ051Р0001-3.1.08-0030 „Изграждане на интегрирана система за атестиране на преподавателския състав и за архивиране на информация и управление на научноизследователската дейност“. С негова помощ е създаден *уеб базиран модул*, който предоставя информация за успехите, постиженията, научните разработки и актуална информация за кариерното развитие на преподавателите. За периода 2012-2016 г. са атестирани 17 преподаватели. След извършената проверка се установи, че всичките те *са били положително атестирани* (Приложение, Таблица 17).

Дейността на преподавателите от МВБУ се планира дългосрочно на основата на тригодишни индивидуални планове за развитие, както и в краткосрочен аспект чрез годишни индивидуални планове. В годишните планове се включват три вида дейности: учебна, научноизследователска и административна. Натоварването по всяка от тях *формира кредити*, които на свой ред *влият върху заплащането* на преподавателите.

Констатация за изпълнение на критерий 5.1.:

МВБУ има ясни правила и процедури за наемане на работа и създаване на подходящи условия за професионално израстване. Разполага с академичен състав с необходимия профил и квалификация. Насърчава се обменът на преподаватели с чуждестранни ВУ. Има изградена система за атестиране на академичния състав по отношение на преподавателската и научноизследователската дейност.

Критерий 5.2. Научноизследователска, художественотворческа и спортна дейност на академичния състав и участието на обучаваните в тази дейност.

5.2.1. В МВБУ са налице процедури и се осъществяват действия за повишаване нивото на НИД и научните публикации. Преподавателите участват активно в научноизследователски проекти

Условията и редът за привличане на преподаватели, докторанти и студенти в научноизследователска дейност на МВБУ са представени в *Наредбата за научноизследователската дейност и Процедурата за кандидатстване и изпълнение на изследователски проекти*. Пряко ангажирани в този процес са Академичният съвет, Учебно-научният съвет, Ректорът и заместник ректорът по научноизследователската дейност. Научноизследователските дейности се планират на годишна база чрез приемане на Годишен план за научноизследователската дейност. Тя намира израз в научни публикации, научни конференции, експертни и консултантски дейности, международно научно сътрудничество.

Преподавателите на МВБУ *активно участват* в научноизследователски проекти, финансирани от европейски рамкови програми и национални оперативни програми. Наред с това се работи върху проекти по заявка на бизнеса. За отчетния период 2012-2016 г. са регистрирани участия на преподавателите на ОТД в 82 проекта в следните форми: брой преподаватели – целева група 348; брой преподаватели – членове на екипи за организация и управление – 29; брой преподаватели – ключови експерти по проекта - 139. За същия период националните проекти, **изпълнявани** и координирани от МВБУ, са 5 с 105 участници от ВУ. Изпълняваните международни проекти в които водещата организация е МВБУ, са 4. В тях участват 19 преподаватели от ВУ.

В МВБУ е създадена система за отчитане на индивидуалните научни постижения на академичния състав като основа за актуализиране на заплащането. Чрез системата се разпределят кредити, които формират част от годишното натоварване на преподавателите. От общия брой критерии не по-малко от 5% и не повече от 35% се падат на научноизследователската дейност. Броят на кредитите се определя на основата на план и отчет на преподавателя при спазване на условието за минимум една публикация годишно и отчитане участието в научно ръководство, комисии за държавни изпити и др.

През периода 2012-2016 г. са направени *558 научноизследователски публикации*, в рамките на които: 76 монографии, 44 студии, 163 научни статии и 275 научни доклада (Приложение, Таблици №6 и №15). По-голямата част от тях (2/3) са издадени в страната. Относителният дял на публикациите в реферирани научни издания спрямо общия брой публикациите (вкл. учебници и учебни помагала) е 14,79%. За изследвания период публикационната активност на преподавателите на ОТД *нараства* във всички категории.

Реализиран е висок процент на участия с доклади в научни конференции, организирани от български и международни институции. Устойчивост в публикационната активност се очертава и по отношение на издаването на учебници и учебни пособия. Научните публикации, вкл. и на електронен носител, но без учебниците и учебните помагала, на един преподавател на ОТД (общо 60 преподавателя) през последните 5 г. е 9,3.

Почти всички публикации (95%) на представителите от академичната общност на МВБУ се рецензират. Изданията на МВБУ (Научни трудове, Сборници с доклади от конференции и Сборници с материали от студентски научни сесии) се издават след обсъждане на заседания на редакционните колегии. Студиите, публикувани в Научни трудове на МВБУ, се приемат след получаване на две независими положителни рецензии от учени в същата или сходни области, поне един от които е представител на друга организация. Рецензиите се пазят на хартиен и електронен носител.

МВБУ регистрира за отчетния период 2291 брой цитирания, средно по 6-7 цитирания на година на всеки преподавател от академичния състав.

5.2.2. Ръководството на МВБУ провежда политика, която създава условия за конкурентноспособна на НИД на преподавателския състав

Ръководството на МВБУ подпомага научноизследователската дейност на преподавателите чрез предоставяне на творчески отпуски, осигуряване на средства за участие в международни научни форуми, специализации, защиты на дисертационни трудове (Приложение, Таблица №5). Посочените стимули бяха потвърдени на срещата на преподавателите с експертната група на НАОА. В допълнение на това в ВУ е създаден фонд „Научни изследвания“, с който се финансират вътрешни научни проекти (чл. 55 и чл. 56 от Наредбата за академичния състав). Средствата на Фонда се набират от отчисления от таксите за обучение на студентите, от договори за изпълнение на поръчки, от външни клиенти, от участие в международни и национални конкурси.

Констатация за изпълнение на критерий 5.2.:

Преподавателите на МВБУ активно участват в научноизследователски проекти, като е създадена система за отчитане на индивидуалните научни постижения на академичния състав като основа за актуализиране на заплащането. Ръководството на МВБУ стимулира научноизследователската дейност на преподавателите.

СТАНДАРТ 6. УЧЕБНИ РЕСУРСИ И ПОДПОМАГАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ

Критерий 6.1. ВУ осигурява и развива материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности, както и подходяща среда за дистанционно обучение².

6.1.1. МВБУ планира, разпределя и осигурява материално-технически и информационни ресурси на съвременен ниво за обучение и НИД. Създадената организация за осъществяване на ДФО в пълно съответствие със законовите изисквания.

МВБУ разполага с материално-техническа и информационна база, осигуряваща възможност на студентите от всички програми за обучение (в рамките на акредитираните професионални направления) да получат подготовка с необходимото качество съобразно предизвикателствата на пазара на труда.

Нормативите за използваната материално-техническа база за обучение на студентите са определени с Правилника за организацията и дейността на МВБУ. Висшето училище ежегодно планира поддръжката и усъвършенстването на МТБ за обучение. С вътрешен акт на МВБУ се определят нормативи за необходимата информационна база за обучение и изследователска дейност. Спазването на установените норми и изпълнението на плана за усъвършенстване ѝ се документира в годишния отчет на административния директор на училището.

МВБУ разполага с две сгради, локализирани в Ботевград и в София. Сградата в Ботевград е с разгърната застроена площ от 2374 кв.м., като разполага с 18 съвременно оборудвани лекционни зали и зали за чуждоезиково обучение. Учебните зали са оборудвани с бели дъски и мултимедийни проектори, което дава възможност за използване на съвременни методи за преподаване и обучение. За компютърното обучение на студентите и докторантите са

² При заявено от висшето училище оценяване на дистанционно обучение.

оборудвани 2 зали с общо 35 компютърни работни станции. Осигурен е безжичен интернет. Административните помещения и канцеларии са 11, има сервизни помещения, библиотечно-информационен център, копирен център и книжарница. Учебната площ средно на 1 студент е 3,7 кв.м, а на 1 докторант 4,1 кв.м.

Центърът за дистанционно обучение се намира в гр. София в нова самостоятелна сграда на шест етажа с обща разгърната площ от 1768,5 кв.м. Той се състои от 7 учебни зали (с обща площ 1263 кв.м.), както и помещения за административни звена (с площ 506 кв.м.). Всички учебни зали са оборудвани с бели дъски и стационарни мултимедийни проектори. За подготовката на докторанти са осигурени една зала в учебната база в Ботевград и една зала в Центъра за дистанционно обучение в София. Осигурени са и работни кабинети на докторантите.

Ръководството на МВБУ предприема мерки за развитие и усъвършенстване на МТБ, като в рамките на Стратегията за планираното увеличаване на капацитета предстои финализирането на многофункционална сграда в гр.София. Направена е значителна инвестиция в модерна, многофункционална учебна сграда – център за дистанционно обучение, международен център за развитие на кариерата и учебен хотел и ресторант – в размер над 10 милиона лева. Проектът е осъществен в международно сътрудничество с архитекти и дизайнери от Университета Делфт, Холандия, а учебният хотел и ресторант – с експертното участие на специалисти от водещото световно училище по хотелиерство и ресторантьорство в Хага, Холандия. Новата база представлява четириетажна масивна сграда с обща застроена площ от 6100 кв.м и сутерен от 1387 кв.м. В бюджета на висшето училище приоритетно се предвиждат средства за ежегодно обновяване и ремонт на наличната материална база.

МВБУ има изградена информационна база за обучение и изследователска дейност, съответстваща на спецификата на неговата дейност. В учения план е включено обучение по съвременни програмни продукти като: Windows 10, MS Office 2015, Page Maker и др., както и актуални приложни програми в областта на финансите, търговията, счетоводството и застраховането. За нуждите на чуждоезиковото обучение в МВБУ, което се ползва с особен приоритет поради международния профил на училището, са закупени модерни оригинални системи за обучение с пълен комплект от аудио, видео и помощни материали, включително и на бизнес английски, които са различни в зависимост от изучаваната специалност. На разположение в библиотеката са достатъчен брой учебници, които се ползват безплатно от всички студенти. За студентите от специалностите "Туризм" и „Международни икономически отношения" са осигурени оригинални системи за обучение по втори западен език.

На базата на предоставените материали и проверката на място се отчита значим качествен ръст относно развитието на информационната база в МВБУ за периода 2012-2016 г.: (1) нарастване на броя на обучаваните студенти, използващи информационната база с 220% (от 1333 на 4267); (2) увеличение броя на компютрите /на 100 студента/, предназначени за ползване от студентите, със 140% (от 1,47 на 3,54); (3) увеличена площ на компютърните зали с 2,3%; (4) увеличение на местата в информационния център (на 100 студенти) с 39%; (5) повишена скорост на използвана интернет връзка със 150%; (6) увеличение на броя на софтуерните приложения с учебна цел с 230%; (7) нарастване броя на местата в библиотеката /на 100 студенти/ със 128% (от 1,29 на 2,94); (8) увеличение на количеството библиотечни единици на хартиен и електронен носител с 19% /4505 броя/ (Приложение, Таблица №8).

Библиотечно-информационния център /БИЦ/ е обслужващо звено в структурата на висшето училище. БИЦ осигурява с библиотечни документи, бази данни и информация за научната, образователната и професионална подготовка на студентите, преподавателите, докторантите и служителите. Неговата дейност се регламентира в съответствие със „Статут и правила за ползване на БИЦ на МВБУ". Профилът за комплектуване на библиотечния фонд на БИЦ е регламентиран в официален документ, който е в основата на текущото и стратегическо планиране, изграждане и развитие на фонда. Той е съобразен с тематичната насоченост, изучаваните учебни дисциплини и програмите за обучение. Библиотечният фонд се изгражда от 1992 г. и към края на периода за оценяване възлиза на над 17112 тома книги, периодични издания, научни публикации, справочници и учебници в областите на икономиката, счетоводството, правото, финансите, информатиката, чуждоезиковото обучение и други области на знанието (без електронните единици). Списъците с литература за закупуване от библиотеката се подготвят след наблюдение на пазара на книги, по предложения от

преподавателите и според запитванията на потребители (преподаватели, студенти и докторанти). Всеки месец списъкът се представя за одобрение от ръководството и след това се заявява доставката на книгите. Освен това, библиотеката набавя литература по обмен между сродни университети и организации и като дарения - от финансови, образователни, неправителствени организации и др. институции и частни лица. Регулярно библиотеката набавя специализирана литература за нуждите на научноизследователската работа на докторантите.

Анализът на количествените показатели сочи високи стойности на обръщаемост на библиотечните документи, увеличаваща се посещаемост на читателите и непрекъснато засилващ се интерес от страна на студенти и преподаватели към услугите, които предлага БИЦ. В края на оценявания период са регистрирани 456 читатели, от които 321 студенти (91%), 31 преподаватели и служители (8%) и 14 външни посетители. Читателите са направили над 2 200 посещения, от които над 600 в читалнята и информационния център. Ползваните библиотечни документи възлизат на над 4 600 тома, от които за домашен прочит са предоставени над 5 000 тома и за ползване в читалните – около 1 500 тома. В библиотеката са инсталирани 7 компютъра, два броя принтери, всички с връзка с интернет, което разширява възможностите за обслужване чрез достъп до наши и чужди бази данни. Читателите разполагат с 60 места, от които 52 са в Читалнята и Информационния център и 8 в Заемната за дома. Седем от местата в БИЦ са компютъризирани и чрез Интернет е осигурен непрекъснат достъп до специализирани наши и чужди бази данни. Студентите имат непрекъснат достъп до базите данни, осигурени чрез националния абонамент на МОН- Science Direct, Scopus и Mendeley, както и до тези на EBSCO, по собствен абонамент. Осигурява се достъп и до базите на Thomson Reuters, Cambridge University Press, Oxford University Press и Taylor & Francis, McGraw-Hill, MyScienceWork, , ProQuest, "Academic One File" на Gale, Alexander Street Products, , Taylor & Francis Online, Emerald Group Publishing Limited, Bloomsbury Academic, Brill, CABI, De Gruyter, Palgrave Macmillan, Thieme, Wiley и др.

Въз основа на предоставената информация за материално-техническата и компютърната база в МВБУ през периода 2012-2016 г. е налице е значим качествен ръст в тази област, който се потвърждава от обобщените показатели за МТБ . През периода на оценяване в Стратегията на МВБУ е поставен акцент върху интензивното развитие на материалната и информационно-компютърната база.

Налице са значителни усилия, дългосрочни инвестиции и постигнат безспорен напредък за съществено развитие на средата за академично обучение в МВБУ.

През периода 2012-2016 г. МВБУ поддържа своето развитие в съответствие със своята Стратегия за развитие до 2020 г. и с политиката за прилагане на интегриран иновативен подход в трите основни сфери на дейност: образователна, научноизследователска и материално-техническа база. Политиката на нововъведения на МВБУ през периода на оценяване включва целенасочени дейности в три основни сфери: (1) съдържателно актуализиране и усъвършенстване на съществуващите учебни планове и програми в съответствие с новите развития в сферите на ДФО и ИКТ – и произтичащите от това нови изисквания към СДФО; (2) въвеждане на иновативни форми в ДФО чрез използването на трансформационните възможности на ИКТ, позволяващи прилагане на нов стил и начин на преподаване, осъществяване на персонализирано учене, улесняване на достъпа до обучение от разстояние и виртуална мобилност (ДФО е традиционно приоритетна форма на обучение в МВБУ); (3) иновативни подходи и методи на изследване, свързани със съвременните проблеми на развитието на ДО, изискващи нови решения – за целта МВБУ стимулира участието на преподаватели, докторанти и студенти в университетски, регионални, национални и международни проекти, конференции, симпозиуми и конгреси и широко отваряне към сътрудничество с наши и чуждестранни университети, както и трансфер на добри практики.

През периода 2012-2016 г. в СДФО, наред с интегрирането на нова версия на платформата за дистанционно и електронно обучение, са извършени и следните допълнителни нововъведения и усъвършенствани дейности, разделени в следните категории:

- Функционално усъвършенстване и нововъведения в платформата за дистанционно електронно обучение чрез: (1) надстройка на текущата версия на платформата за дистанционно електронно обучение „Мудъл” от версия 2.0.1 до версия 2.7.2; (2) надстройка на текущата версия на системата „Търнитин” за контрол на плагиатството от версия 1.0 към версия 2.0; (3)

инсталиране и въвеждане на система за дистанционна видео-конферендна връзка „Биг Блу Бутон”.

- Усъвършенстване и нововъведения в потребителския интерфейс на платформата за дистанционно електронно обучение чрез: (1) цялостен ре-дизайн и промяна на визуализацията на платформата за дистанционно и електронно обучение; (2) създаване и интегриране на допълнителен блок в платформата за дистанционно електронно обучение за по-улеснена визуализация на текущите курсове на студенти и преподаватели; (3) създаване и интегриране на интерфейс към платформата за дистанционно електронно обучение „Мудъл”, позволяващ цялостна визуализация на централната учебна част на платформата за ДФО.

- Методологично усъвършенстване и нововъведения в платформата за дистанционно електронно обучение чрез: (1) създаване и имплементиране на допълнителна функционалност за оценяване на предадени курсови работи на студенти по специално създадена от и за МВБУ скала за оценяване; (2) създаване и внедряване на цялостна методология за избор, разработка и предаване на магистърски тези от магистри, в платформата за ДФО; (3) създаване и внедряване на цялостна методология за полагане на изпити, разработка, следене на докторантския напредък и предаване на дисертационни трудове от докторанти, в платформата за ДФО.

Изградената среда за обучение по заявените специалности от акредитираните в МВБУ професионални направления напълно отговаря на новата критериална система за оценяване на СДФО във висшите училища (март 2017). Предприети са целенасочени дейности по обучение на академичния състав и служителите на МВБУ за работа в СДФО, които са планирани, организирани и контролирани от основните структурни звена на ВУ в съответствие с най-добрите международни практики. Обученията и консултациите се осъществяват по отношение на дигиталните компетенции (вкл. въведената в експлоатация нова техника, нови системни възможности на платформата за обучение, обновен софтуер и т.н.) и относно промени в процесите на обслужване на СДФО, функционалните възможности на платформата за ДФО и др. Нейното развитие се откроява като едно от най-важните направления в реформирането, инвестирането и обновяването на ВУ, подчинено на дългосрочната му стратегия.

6.1.2. В МВБУ са осигурени необходимите човешки ресурси от академичния състав за подкрепа и улесняване на ориентацията в образователния процес и мобилността на студентите.

В структурата на МВБУ са налице човешки ресурси, осъществяващи подкрепа на студентите в две насоки: (а) академично консултиране, и (б) подпомагане придобиването на практически опит и умения от студентите в съответствие с потребностите на пазара на труда. Основна роля в академичното консултиране имат ръководителите на професионални направления заедно с учебната администрация по всички въпроси на образователния процес и мобилността на студентите. Деканът на Академичната програма контролира процеса и при необходимост докладва пред Учебно-научния съвет и Академичния съвет за проблеми, свързани с: (1) кредитната система; (2) признаването на завършено образование, или периоди от завършено образование в чужбина и други въпроси, свързани с мобилността. Кариерният център ръководи дейностите по стимулиране на студентите за участие в допълнително практическо обучение в реална работна среда; подпомагане на студентите при намиране на работа след дипломирането; осигуряване на информация за осъвременяване както на учебните планове като цяло, така и на преподаваните дисциплини, курсове и теми, според нуждите на пазара на труда, и др. В проекта на МОН „Студентски практики“ от академичния състав на МВБУ участват 18 академични наставници.

6.1.3. МВБУ предоставя възможности за повишаване компетенциите на административния персонал при обслужване на студентите.

В МВБУ са налице възможности за повишаване компетенциите на персонала, зает с административното обслужване на студентите. В СУК на МВБУ са дефинирани действията на персонала при административното обслужване. Конкретизирани са критериите и методите, осигуряващи ефикасността на функциониране и на управление на тези процеси. На тази база са определени компетенциите на персонала за различните роли в обслужването. В МВБУ се провежда текущо обучение на персонала за повишаване на компетенциите в няколко посоки, свързани и с обучението в дистанционна форма: обучение и консултации от страна на ИТ отдела по дигитални компетенции (нова техника, нови програми, нови системни възможности на платформата за обучение и др.); обучение и консултации от Центъра за образователни

технологии, съвместно с Учебна администрация и Центъра за дистанционно обучение, за промени в процесите на обслужване при промяна на функционалните възможности на платформата за електронно обучение; обучение във връзка с приключване и въвеждане в експлоатация на новата интегрирана информационна система, и др.

Осигурено е наличието на ресурси и на информация, необходими за функционирането, както и наблюдението на процесите по административното обслужване на студентите, така и за съответствието на компетенциите на персонала, извършващ административното обслужване.

По 6.1.4. МВБУ стимулира прилагането на новаторски практики в обучението и преподавателската дейност, като осигурява и ресурси за тези дейности. Функционират внедрени механизми за насърчаване развитието на иновативни интердисциплинарни изследвания и интерактивни образователни практики.

Резултатите от иновативните практики на академичния състав на висшето училище се представят традиционно в секция на годишната конференция на МВБУ, посветена на иновативните форми и методи във висшето образование. За трайния интерес към иновациите свидетелстват темите от XI-та, XII-та и XIII-та Международна научна конференция на МВБУ: „Интелигентна специализация на България“ (2014), „Иновативни стратегии за конкурентоспособен бизнес“ (2015) и „Съвременното дистанционно обучение: тенденции, политики и добри практики“ (2016). Последната е ориентирана към актуални въпроси на научните изследвания и практическото приложение на ДФО (учене, преподаване и специфика на комуникациите между преподаватели и студенти).

В МВБУ има постоянно действащ симпозиум „Нелинейното мислене в науката“, замислен като иновативен научен форум за обмен на идеи между преподаватели от МВБУ и други висши училища. На него представители на академичната общност изнасят доклади и научни съобщения, като целта е чрез обмен на новаторски идеи и академичен дебат да се формулират хипотези и потърсят решения на нови актуални проблеми в науката и практиката. Иновативни теми на симпозиума са: „Съвременни тенденции в науката“, „Структурни изменения и темпове на развитие в туризма“, „Иновациите като фактор за устойчив растеж“, „Съвременни тенденции в развитието на науката“, „Клиентоцентричност в банкирането на дребно“. Заедно с това може да се отбележи, че тематичните области на студентските конференции също имат иновативен характер – например, „Кои са новите конкурентни предимства на България?“ (2012); „Предизвикателства пред съвременната икономика“ (2013); „Какво означава „Европа 2020“ за България?“ (2014); „Възможности и предизвикателства пред България в началото на програмен период 2014-2020“ (2015); „Европейски съюз 2015: Какво следва?“ (2016).

В МВБУ е налице утвърдена практика за осъществяване на иновационни изследвания от академичния състав на ОТД. Проектите на МВБУ са с изразен интердисциплинарен характер, осъществяват се в различен изследователски формат и от интердисциплинарни групи, включващи академичен състав от МВБУ с различен професионално-академичен профил, партньори от публичния сектор (местна власт, НПО), както и от други висши училища от страната и чужбина. Важен фактор за насърчаване на иновативни университетски изследователски проекти е финансирането – и иновативността на избраната тематика и методология е основен критерий за оценяване на научните проекти, финансирани от МВБУ, което е регламентирано в Наредбата за научноизследователската дейност в МВБУ и в Стандарта за натоварване на преподавателите. Иновативната изследователска тематика е основен белег и при избора на проекти, разработвани в широка партньорска мрежа, резултат от трайното взаимодействие между науката и неправителствения сектор.

Особено активно е МВБУ в провеждането на проучвателни проекти в помощ на община Ботевград и региона. Най-новият съвместен транснационален проект, стартирал през 2016 г., е по Приоритетна ос 2: „Околна среда“, специфична цел 2.2: „Устойчиви територии: насърчаване на транснационалното сътрудничество за ефективно използване на ресурсите и устойчивост при изменение на климата“. Иновативен характер има и международния проект MyUniversity: Decision making for a united higher education (Grant agreement no.256216), финансиран по Програмата за подкрепа на политиките в областта на ИКТ (ICT PSP) като част от Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации на ЕС – общо 6 преподаватели са участвали в разработването и изпълнението на проекта. В рамките на проект “Management, supervision and promotion of tourism facilities of Stara Planina mountain (MASSIF STARA PLANINA,

2007CB16IPO006-2011-2-137a), имащ подчертано иновативен и практико-приложен характер, са разработени IT приложения за информационно обслужване на туристи от страната и чужбина. Проектът се реализира в периода 2013-2014 г. в партньорство с Университета в Ниш и е първи по рода си проект за България в областта на туризма с участие на 150 общини от България и Сърбия. Крайният продукт на проекта може да се използва като модел за по-широко внедряване на IT приложенията в практиката на българския туризъм.

Резултатите от изследванията по проектите са основа за прилагане на иновативен подход в процеса на обучение, чрез включване на нови теми в съдържанието на учебните дисциплини, разработване на нови казуси, нови учебни помагала и материали и др. МВБУ стимулира иновативността в преподаването и научноизследователската дейност и чрез Наредбата за развитието на академичния състав на МВБУ. Използването на нови методи за обучение и иновативните теми за изследвания се отразяват в кредитната система за заплащане на труда на преподавателите.

Представител на академичния състав на училището е Член на редакционния съвет на списанието *Journal for the Systemic Innovation of Education* („Системни иновации в образованието“) на Европейската асоциация по системни иновации в образованието и на научния съвет на международното научно списание за изследвания – „Formamente“- *Rivista Internazionale di Ricerca sul Futuro Digitale*, Roma, Milano (реферирано). С това МВБУ получава непосредствен достъп до информация за текущите и перспективни насоки на развитие на иновациите в образованието.

Ръководството на МВБУ подкрепя иновативните предложения на академичния състав за усъвършенстване на образователния и изследователския процес и стимулира иновационното мислене на студентите. Утвърдена практика на училището е периодичното актуализиране на съдържанието на учебните програми, включително въвеждане на нови методи и методики на обучение. Прилагат се съвременни методи и форми на обучение, включващи и интерактивни форми на мултимедийни продукти. При обучението по специалност „Туризъм“ се налагат иновативни за българската образователна практика методи на обучение като „field-trip“ (теренно проучване в избрани туристически дестинации).

Относителният дял на учебните дисциплини, в които се използват интерактивни форми на преподаване, вкл. мултимедийни продукти, надхвърля 80%. Почти целият академичен състав на МВБУ използва мултимедийно представяне на лекции и упражнения. Всички зали са оборудвани със стационарна мултимедийна техника и компютри. В обучението по някои дисциплини като маркетинг, маркетингови проучвания, управление на иновации, управление на проекти се използват и симулационни игри. Добра практика за компетенции, иновативност и конкурентоспособност в езиковото обучение в МВБУ е внедряването на европейското езиково портфолио – „Добри практики по Нови европейски стандарти и насоки“ – самооценяване в обучението, свързано със стандарт 1.3. „Обучение ориентирано към учащите се“.

Актуалността на предлагания учебен материал се разкрива чрез измерителя „относителен дял на създадените през последните 3 години учебни дисциплини спрямо общия брой дисциплини“. За периода на оценяване дялът на новите дисциплини достига средно до около 20-25% от общия брой на дисциплините в учебните планове. В бакалавърската програма по „Туризъм“ са включени 2 нови специализиращи избираеми дисциплини от общо 8 (25%). Новите учебни дисциплини по правило се въвеждат с цел доизграждане на профил на компетенции на студентите – основен подход, използван от МВБУ при разработването на учебни планове и дисциплини. Друг важен измерител за сравнителните предимства на МВБУ е относителният дял на учебните дисциплини, в които са включени резултати, получени от НИД в МВБУ. В дисциплините „Управление на иновациите“ и „Стратегическо управление“ в специалност „Бизнес администрация“ (бакалавърска степен) и дисциплините „Оценка на иновационния мениджмънт на организациите“ и „Социално предприемачество“ (магистърска програма „Предприемачество и иновации“) се използват публикации по проекта: EVAL-INNO. *Fostering Evaluation Competencies in Research, Technology and Innovation in the SEE Region* (SEE/V/0025?1.3/X, Operational Programme Innovation and Entrepreneurship 2014-2020).

В МВБУ периодично се извършва анализ и оценка на учебните планове и програми, прилагани от висшите училища конкуренти. Сравнителният анализ се осъществява въз основа на три основни критерия: (1) дял на припокриване с функционални и профилиращи дисциплини; (2) иновативни методи и методики на обучение; (3) практическа ориентация на

учебните планове. Сравнителен анализ спрямо учебните планове по специалности от ОКС „магистър“ и ОКС „бакалавър“ е извършен с: Frankfurt School of Business and Management; Kingston University London; Birkbeck University of London; Universität Wien; Ludwig Maximilians Universität München; University of Applied Sciences Austria, NHTV (the Netherlands).

Констатация за изпълнение на критерий 6.1.:

Налице е значим качествен ръст в развитието на материално-техническата и информационна база. ВУ разполага с необходимите човешки ресурси от академичен и административен състав за подкрепа и улесняване на ориентацията в образователния процес и мобилността на студентите. Създадената материална база, административна и ИКТ инфраструктура, заедно с наличието на подготвени човешки ресурси осигуряват високоефективна институционална среда за обучение в дистанционна форма в МВБУ, превръщащи го в едно от водещите ВУ, предлагащи ДФО. Стимулира се прилагането на новаторски практики в обучението и преподавателската дейност, като се осигуряват и ресурси за тези дейности.

СТАНДАРТ 7. УПРАВЛЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА

Критерий 7.1. ВУ съобразно своята мисия събира и анализира информация за дейността на вътрешните структури за разработването и прилагането на политиката за осигуряване на качеството, в които взимат участие и външни заинтересовани страни.

7.1.1. МВБУ обобщава, анализира и взема предвид резултатите от мнението и изводите от включените в екипите на вътрешните одити представители на заинтересованите страни.

Заедно с утвърдените процедури и правила за вътрешен одит върху функционирането на Системата за управление на качеството са създадени условия за зачитането на мнението и изводите на студентите и потребителите на кадри, както по отношение на дейността на вътрешните структури, така и по прилагането на политиката за осигуряване на качеството. Резултатността от прилаганите методи за оценка и поддържане качеството на обучението и на академичния състав се анализира и е основа за коригиращи действия. Важно място в утвърдените работещи процедури и стандарти за вътрешен одит върху функционирането на системата заема зачитането на мнението и изводите на студентите и потребителите на кадри, както по отношение на дейността на вътрешните структури, така и по прилагането на политиката за осигуряване на качеството. Налице са предпоставки за използване в достатъчна степен на обратната връзка от функционирането на СУК чрез извършването на периодични вътрешни одити и обсъждане на резултатите от тях в Академичния съвет с участието на представители на студентите и потребителите на кадри. Във МВБУ се провежда обучение, съобразно мисията на висшето училище, изискваща осигуряване на конкурентно и качествено образование. Провежданата образователна политика е насочена към непрекъснато обогатяване на специалностите и програмите според изискванията на пазара на труда и европейските стандарти.

Мисията на МВТУ се съдържа в публикуваните на неговата Интернет страница Правилник за устройството и дейността на МВБУ, Наредба за организацията на учебния процес, Система за управление на качеството и Наръчник по качеството, проспекти и рекламни материали. Формулирани и утвърдени са критерии и показатели за определяне на резултативността на отделните процеси, съобразно Рейтинговата система на висшите училища в България. Идентифицирани са процесите, които обезпечават функционирането на критериите и показателите за резултативността на процесите, методите за получаването, преработването и предаването на информацията.

Създаден е съвременен инструментариум за прилагането на методите за събиране на информация от студентите и потребителите на кадри. Получава се комплексна, задълбочена и обективна информация чрез системно провеждане на анкети за обратна връзка със студентите и потребителите на кадри, подготвени в специалностите от професионалните направления на училището. Разработени са 12 въпросника с различна тематична насоченост и предназначение, които, по своя обхват, могат да бъдат разделени на следните три групи за проучване на мнението на студентите: на равнище висше училище, които включват проучване на мотивацията за учене на студентите, обща удовлетвореност от качеството на обучението, проучване на професионалната реализация на студентите, завършили МВБУ; на равнище

учебна програма, включващи удовлетвореност от качеството на обучението поотделно в докторските, магистърските и бакалавърските програми, удовлетвореност от бакалавърския тест; на равнище учебна дисциплина, включваща удовлетвореността от обучението по отделните учебни дисциплини.

Анкетните проучвания на равнище учебна програма и висше училище се извършват съобразно график, утвърден от Академичния съвет. Студентите дават оценка на съдържанието на учебните планове и програми и за качеството на преподаването в края на всеки семестър по всички учебни дисциплини. Създадена е база от данни, в която се натрупват и съхраняват резултатите от анкетните проучвания. Данните се използват за проследяване на състоянието на обучението по всички дисциплини. Мнението на студентите е обект на постоянен мониторинг.

От началото на учебната 2011/2012 г. по-голяма част от анкетите са базирани на платформата за обучение и са достъпни за студентите от всички форми на обучение, образователни степени, специалности и дисциплини. Провеждат се on-line, чрез модула за уеб-базирани анкетни проучвания, а резултатите се обработват директно в модула, т.е. без никаква субективна намеса. За всяко конкретно проучване се правят съответните настройки на модула.

7.1.2. В МВБУ са налице организационни механизми и утвърдени практики за набиране и анализиране на информацията за наличните ресурси, ефективността и качеството на образователния процес.

МВБУ събира и анализира различни видове информация, съответно за:

- наличните учебни ресурси в подкрепа на кариерното развитие на студентите и на завършилите като неотменима цел в стратегията на висшето училище;
- ефективността на методите, прилагани във вътрешната система за оценяване и поддържане на качеството на обучението и на академичния състав;
- установяване на съответствието на програмите на икономическите и социални потребности.

Поддържането и настройките на модула за анкетни проучвания се извършва от Центърът за образователни технологии /ЦОТ/. Центърът периодично подготвя доклади с резултатите от проведените анкетни проучвания на мнението на студентите. Представени са годишни отчетни доклади до Академичния съвет на МВБУ за работата на Центъра, които съдържат информация за проведените анкетни проучвания на мнението на студентите – за 2012/2013, 2013/2014, 2014/15, 2015/ 2016 учебни години. В текущите доклади за проведени анкетни проучвания се прави анализ на информацията за:

- мотивацията на студентите за обучение;
- удовлетвореността на студентите от качеството на обучение;
- удовлетвореността на студентите от качеството на 3 програми (Счетоводство и контрол, МИО и Туризм);
- удовлетвореността на студентите от бакалавърския тест;
- целесъобразността и ефективността на използваните методи на преподаване и оценяване в различни програми и форми на обучение;
- общата удовлетвореност на студентите от качеството на обучение в МВБУ.

Последното анкетно проучване със студентите на МВБУ е проведено на 19.03.2017 г. Предмет на проучването е удовлетвореността на студентите от качеството на обучение в бакалавърски и магистърски програми на МВБУ. Проведено е директно със студентите с хартиени форми на въпросниците. Обхванати са общо 165 участници - студенти от 10 бакалавърски и магистърски програми на МВБУ в дистанционна и задочна форма на обучение. 50 от анкетираните са мъже (30.3 % от всички) и 115 от анкетираните са жени (69.7 %). Студентите са от първи, втори и четвърти курс. Използвани са четири специализирани анкети, разработени от ЦОТ, съответно за: бакалавърските програми (една форма на анкетата за редовно и задочно и една форма за дистанционно обучение); магистърските програми (една форма на анкетата за дистанционно и една форма за задочно обучение).

Създадена е база от данни, в която се натрупват и съхраняват резултатите от оценката на студентите по всички учебни дисциплини за всички семестри. Данните служат за проследяване на състоянието на обучението по всички дисциплини. МВБУ притежава механизми за управление на учебния процес на равнище дисциплини. Резултатите от проучванията се използват, като: се анализират и обсъждат докладите на ръководители на звена на съответните нива на управление; предприемат се действия за оптимизиране на учебните програми; оценява се качеството на преподаване на профилиращите дисциплини; архивира се информация за сравнение с чуждестранни висши училища.

МВБУ използва анкетните проучвания като съществена част от вътрешната система за оценяване и поддържане качеството на обучение. Участието на студентите в процеса е на ниво Академичен съвет, където присъстват представители на Студентския съвет и се обсъждат подробно резултатите от проведените одити.

В МВБУ редовно се следи развитието, успеваемостта на студентите и процента на прекъснали и отпаднали. Ежегодно се прави оценка на реализацията на завършилите своето обучение студенти. Процентът на прекъсналите и отпаднали студенти в последните 4 години непрекъснато намалява, съответно от 91 на 16 прекъснали и от 339 на 46 отпаднали (Приложение, Таблица 2).

Резултатите от проведената анкета през 2016 г. сред 341 завършили студенти с цел наблюдение и анализ на реализацията на пазара на труда показват, че 83 % от анкетираните са работещи, 4,2 % са безработни до 1 година след дипломирането и 0,9 % - до 3 години след дипломирането. За останалите 11,9 % от извадката не са посочени данни. Специално трябва да се отбележи, че при 47 % от работещите до 1 година след дипломирането, работната позиция е свързана със завършената специалност, а до 3 години след дипломирането този дял нараства до 68 %.

Административното ръководство осъществява финансова политика включваща различни възможности за подкрепа на обучаващите се студенти.

7.1.3. В МВБУ е изградена и функционира информационна среда и организация с конкретни форми на комуникация и е натрупана база данни за изискванията на практиката, търсенето и реализацията на студентите.

Центърът за развитие на кариерата към МВБУ предоставя информация за свободни стажантски и работни позиции, подпомага процеса на подбор, организира фирмени представяния, срещи, кръгли маси и др. За осъществяване на тези дейности, Центърът поддържа непрекъснатата връзка с потребителите на кадри. Системно е сътрудничеството с 21 работодатели и работодателски организации, в които се предвиждат 5 форми: съвместни проучвания и анализи на пазара на труда с цел адаптиране на учебните програми; съвместни обучения и проекти; учебни практики; приемане на работа; предложения за разработване на магистърски тези.

Взаимодействието с потребителите се извършва на етапа на провеждане на одитите. Предпочита се анкетна форма освен в случаите, когато самите работодатели инициират искания за : подготовка на кадри с определени компетенции и оферти за прием на стажанти; задания за разработка на магистърски тези по проблеми, свързани с тяхната дейност; участие в съвместни изследвания; добавяне на нови специалности и магистърски програми (добавени са 2 в направление „Туризм“) и др.

Връзката на МВБУ с потребителите и тяхната заинтересованост от качествената подготовка на кадрите беше потвърдена и по време на срещата на Експертната група с техни представители, проведена на 03.05.2017 г. Присъствалите и взели участие в дискусиата 22 представители на общини (включително крайгранична сръбска, от която има студенти в училището), застрахователни компании, туристически и строителни предприятия и др. Във всички изказвания беше дадена висока оценка за подготовката, креативността и активността на приетите от тях студенти, завършили МВБУ. Основните препоръки на потребителите са свързани с по-нататъшно засилване на практическото обучение на студентите и по-чести срещи за обсъждане на работата в това направление.

Създаден е уеб базиран модул, който предоставя информация за успехите, постиженията, научните разработки, както и актуална информация за кариерното развитие на преподавателите, настоящи и завършили студенти на МВБУ. Ръководният състав на училището получава обратна връзка от служители и студенти посредством периодични анкети, качествен измерител за атестирането на основни дейности в учебния процес.

Преподавателите, настоящите и бившите студенти могат да влизат в модула със своите уникални потребителски номера и да обновяват профила си, да публикуват информация във форуми, разделени на индивидуални „чат“ канали по специалност, випуск и научни постижения. Потребителите имат пряка връзка с администрацията през допълнителните секции за електронни форми на жалби, сигнали, запитвания и предложения, е-анкетни карти, предложения и мнения относно качеството на административното обслужване в училището.

Модулът съхранява многостранна информация, свързана пряко с преподавателите и служи за атестиране на преподавателския състав, събиране на информация и управление на научноизследователската дейност в МВБУ. В проведените обучения за работа с

информационната система за управление, контрол и администриране на учебния процес са регистрирани 35 участия от административния персонал и 115 преподавателски участия. Чрез създадената автоматизирана система за контрол, отчитане и оценка на преподавателски труд се гарантира повишаването на качеството на дейностите в МВБУ. Студентите, които използват активно системата, надхвърлят 5000.

МВБУ прилага иновативен подход, основаващ се на партньорство между бизнеса и висшето училище, изискващ усъвършенствана образователна методика, която да включва нови активни форми на обучение – преподаване и учене, позволяващи и двата субекта – бизнес и преподаватели, да участват координирано в обучителния процес. При това се отчитат освен вътрешните, така и външните условия за МВБУ – нормативната уредба в България и законодателството в областта на висшето образование в Европейския Съюз. Особено внимание се обръща на състоянието на нормативните актове за обучение и на развитието на националната система за сертифициране. За въвеждането му има принос Центърът за развитие на кариерата на МВБУ, който изучава измененията в обкръжаващата среда и ги отразява своевременно в оперативните и стратегическите политики на развитие на МВБУ. Оценка на промените в обкръжаващата среда се извършва чрез анализи на: глобалните тенденции на заетостта; стратегическите документи за развитието на България; стратегическите документи в развитието на образованието и науката; насоките в развитието на европейското образователно пространство и локализацията на търсенето и качеството на човешките ресурси в рамките на ЕС. Поддържа се създадената през 2011 г. база данни от проучвания и мониторинг на пазара на труда в България.

Формираната база данни от системните проучвания сред завършилите студенти и потребителите на кадри доказва много добрата професионална реализация на випускниците в различни области на публичния и бизнес секторите, в т.ч. голям дял /68%/ работещи на позиции, свързани със завършената специалност.

Констатация за изпълнение на критерий 7.1.:

В МВБУ системно се събира и анализира информация за дейността на вътрешните структури и за състоянието на обкръжаващата среда. Изводите се използват в управлението на всички равнища в структурата на институцията.

СТАНДАРТ 8. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОБЩЕСТВЕННОСТТА

Критерий 8.1. ВУ публикува информация за: приети програмни документи и учебна документация; решения и резултати от одити, свързани с качеството на обучение на студентите и на академичния състав; решения от академични и факултетни съвети; за университетски форуми с участието на представители на студенти, синдикални и потребителски организации.

8.1.1. МВБУ публикува на своя уебсайт пълна информация, полезна за бъдещи и настоящи студенти, свързана с организацията и качеството на учебния процес.

Основните принципи, които следва висшето училище при предоставянето на информацията за обществеността, са: достъпност, актуалност, обективност, достоверност, целенасоченост и разбираемост. Във МВБУ се отделя особено внимание на връзките с и между студенти, преподаватели, служители, работодателски организации, потребители на кадри и други заинтересовани страни, като се използват различни методи и канали за анализ и предоставяне на информация, както и за осъществяване на контакти и комуникации.

МВБУ оповестява на сайта си информация относно: политиката за осигуряване на качеството като част от стратегическото управление на училището; своята мисия, цели и задачи; образователната, научноизследователската и художествено-творческата дейности в училището; международното сътрудничество. Оповестяват се също така: правилници, процедури, решения и др. документи за вътрешно осигуряване на качеството на образователния процес; правилници за организацията и план-графици за провеждане на образователните дейности.

Публикува се информация за заседанията на колективните органи на управление. Наборът от документи за всяка предлагана от МВБУ програма за обучение включва достатъчно пълна информация: цели на програмата; описание на получаваната квалификация; описание на професионалните компетенции, получавани след дипломирането; учебния план на специалностите и учебните програми на дисциплините, включени в учебния план; методите на обучение, за оценяване и формиране на крайната оценка; минимални стандартни изисквания за дипломиране; възможности за производствени стажове и професионална реализация и др.

Направените промени в съдържанието на учебните програми и специалностите достигат до знанието на всички заинтересовани чрез актуализация на информацията в сайта на висшето училище: mbox.ibsedu.com.

За всяка учебна година се оповестява Правилник за организацията и план-графици за провеждане на образователните дейности, на учебните практики и производствените стажове. Също така квалификацията, получавана в резултат на обучението по отделните програми, като ясно е определено съответното ниво в Националната квалификационна рамка за висше образование и в Квалификационната рамка на Европейското пространство за висше образование.

Висшето училище прилага разнообразни форми за предоставяне на информация за обществеността, касаеща всички процеси, поддържани чрез Системата за управление на качеството. Съществува утвърдена практика за публично огласяване на приетите програмни документи и учебна документация, решенията на академичния съвет, решенията и резултатите от проведени одити и надзорни визити LRQA, свързани с качеството на обучение на студентите и квалификацията на академичния състав. Публикуват се данни за успеваемостта на студентите и заетостта на завършилите висше образование.

8.1.2. Висшето училище оповестява публично целите и приоритетите на научноизследователската дейност на академичния си състав. На обществеността се предоставя информация за научно-изследователските постижения на преподаватели, докторанти и студенти. На официалния сайт на висшето училище се съдържа информация за форуми и срещи с участие на студенти, работодателски организации и потребители на кадри.

МВБУ оповестява информация за научноизследователската дейност на академичния състав: приоритетите и целите на научноизследователската дейност; нормативните документи, регламентиращи цялостната организация и управление на тази важна дейност; постиженията на преподаватели и студенти в процеса на научноизследователската дейност.

Оповестяването и публичността отразява и цялостната дейност по отпечатване на научни трудове от конференции, учебници и учебни пособия, информационни материали, и др. В сайта на МВБУ се съдържа актуална информация и за всички събития, конференции, срещи, обяви и съобщения. Сайтът разполага с формуляри за връзка с настоящи и бивши студенти.

8.1.3. МВБУ редовно публикува актуална и достъпна информация за сътрудничество с чуждестранни висши училища и участие в международни проекти. Публична е информацията относно възможностите за обмен на студенти и докторанти.

МВБУ оповестява информация за международната си дейност, отразяваща: сътрудничество с чуждестранни висши учебни заведения; възможности за обмен на студенти и докторанти; издавани съвместни и двойни дипломи; членство в международни организации; изпълняване на международни проекти; възможности и условия за мобилност и др.

Освен чрез информационния си сайт, МВБУ оповестява информация за международната си дейност и чрез: каталози, семинари, конференции, периодични отчети и др.

8.1.4. Публично оповестени в сайта на МВБУ са резултатите от вътрешни и външни одити, надзорните визити LRQA, както и предприетите мерки във връзка с тях. Публично оповестени са също резултатите от проведените анкетни проучвания сред студенти и работодатели за качеството на обучение и за реализация на завършилите висшето училище.

МВБУ предоставя информация за : резултатите от вътрешни и външни одити; резултатите и мерките, взети след проведени анкетни проучвания сред студентите за качеството на обучение и на преподавателския състав; резултатите от проведени анкетни проучвания сред студенти и работодатели за реализация и заетост на завършилите.

Многобройните участия на представители на висшето училище в разнообразни събития и срещи със студенти, бизнес организации, държавна и местна власт и т.н., също допринасят за изграждане на имидж и доверие в предлаганите учебни програми, особено във връзка с мисията да се осигурява достъпно висше образование с високо качество и практическа насоченост.

Академичното ръководство е предприело действия за оптимизиране на административното обслужване чрез въвеждане и поддържане на веб-базирани административни услуги, справочни услуги, електронни форми, анкетни карти, осигуряващи възможности за ефективна комуникация и обмен на информация. Веб-поддържани са всички административни услуги за студентите в редовна, задочна и дистанционна форма на обучение.

Констатация за изпълнение на критерий 8.1.:

В МВБУ са създадени условия за публично оповестяване, чрез използване на разнообразни комуникационни канали за точна, актуална и леснодостъпна информация на всички заинтересовани страни.

СТАНДАРТ 9. ТЕКУЩ МОНИТОРИНГ И ПЕРИОДИЧЕН ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИТЕ

Критерий 9.1. Регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми съобразно еволюцията на научните знания и технологии

9.1.1. В МВБУ се осъществява регулярен преглед на учебните програми Всички промени, които настъпват в учебните програми са продиктувани от потребностите на бизнеса и трудовия пазар, което обяснява практическата ориентация на обучението в МВБУ.

Процедурите за мониторинг на учебната документация е регламентиран в Системата за управление на качеството и се осъществява чрез: (а) вътрешен и външен одит, и (б) контрол от ръководните органи на ВУ, на които са вменени съответните функции. Системата предвижда документални отчети на състоянието на системите в края на всеки семестър и при приключване на учебна година. Анализът на учебната документация се осъществява от Учебно-научен съвет и Центъра за образователни технологии.

МВБУ има изградена система от процедури и органи за мониторинг и актуализиране на учебните програми. Налице са следните нейни елементи: разписани процедури и органи за мониторинг и актуализация на учебните програми и тяхното документално спазване; извършвани регулярни проверки на съответствието на учебните програми с потребностите на обществото и хронология на осъществените актуализации; събиране на достоверна и своевременна информация от студенти и работодатели за необходимостта от промени в учебните програми.

Съответствието на учебните програми на икономическите и социални потребности на обществото е валидно в най-голяма степен за специалност „Туризм“. По всеки от елементите МВБУ има съответствия и установена практика.

9.1.2. Не са констатирани учебни програми със структурни и целеви недостатъци, изискващи промяна в рамките на академичния им цикъл.

9.1.3. Мониторингът на учебния процес, който има регулярен характер, гарантира набавянето на информация за бъдещи промени и усъвършенствания в учебните програми. За тази цел се изгражда и съхранява база от данни, основаващи се на анкетни проучвания и лично споделени мнения от работодатели.

Органите, които отправят препоръки за актуализация на учебната документация към АС, са Деканът и ръководителите на професионални направления. Налична е база данни, съдържаща: препоръки за актуализация на учебните планове, доклади относно промени в учебните планове, доклади относно конкурентоспособността на обучението и др. Предложенията се основават на информация и анализ на резултатите от проучвания на Центъра за развитие на кариерата и Центъра за образователни технологии, констатациите на Учебно-научния съвет и/или лични наблюдения на ръководните органи. Възприетата цикличност за актуализация на учебните програми е на всеки 2 години, а за учебните планове - на всеки 4 години (чл. 7 от Наредбата за организацията на учебния процес в МВБУ).

9.1.4. Центърът за кариерно развитие на ВУ следи за развитието на трудовия пазар и предлага промени в учебните програми, които съответстват на динамиката му.

Висшето училище регулярно провежда проучвания сред студенти (настоящи и бивши) и работодатели (реални и потенциални). Периодичността на проучванията е по-ясно разграничима при студентите, които се анкетира в края на всеки семестър по всяка дисциплина в отделните професионални направления. За проведените действия са налице доказателства (попълнени анкети и обобщени резултати от тях). Потвърждения за това са получени от студентите и работодателите по време на проведените работни срещи.

Без да има регламентирана периодичност ВУ проучва мнението и на работодателите от практиката. В периода 2013-2015 г. МВБУ е провело няколко проучвания, част от тях в рамките на два институционални проекта. Паралелно с тези проучвания, през 2013 г. е било проведено и проучване за ПН 3.9 Туризм, иницирано в рамките на съвместен проект на МВБУ и Асоциацията на българските туроператори и туристически агенти. Освен чрез анкетни проучвания работодателите се проучват и чрез други методи – лични срещи, делови форуми,

съвместни проекти и др. В унисон с твърдата позиция на работодателите, че практическата подготовка е важна предпоставка за добър старт на младите специалисти, ВУ е ориентирало учебните си програми точно в тази посока (видимо от изучаваните дисциплини в учебните планове).

9.1.5. Преподавателите на МВБУ са ангажирани пряко в прегледа на учебните програми чрез органите, в които участват (като одитори по системата за качеството, членове на Учебно-научния съвет и др.). Участието на студентите и работодателите в този процес е повече косвено, по линията на провежданите анкетни проучвания.

МВБУ полага усилия за ангажиране на преподаватели, студенти и работодатели в прегледа на учебните програми, отчитайки следните фактори: съответствие на програмите с потребностите на студентите и бизнеса; прилагане на нормативните изисквания във висшето образование; препоръките на НАОА и САНК.

За отчетния период актуализациите на учебните програми са предимно осъществени преди и след проверките на НАОА и САНК.

Констатация за изпълнение на критерий 9.1.:

МВБУ полага усилия за осъществяване на текущ и периодичен мониторинг на учебните програми. Актуализацията им се диктува от потребностите на бизнеса и трудовия пазар, което обяснява практическата ориентация на обучението. Налице е база от данни от анкетни проучвания на студенти и работодатели. Центърът за кариерно развитие на ВУ следи развитието на трудовия пазар. В процеса на мониторинг са ангажирани и преподавателите.

СТАНДАРТ 10. ЦИКЛИЧНО ВЪНШНО ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

Критерий 10.1. ВУ осъществяват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми.

10.1.1. В МВБУ е създадена необходимата организация и инструментариум за провеждане на регулярни самооценки и външни одити на ВУ от агенции, признати на национално и международно ниво.

През периода 2012-2016 г. са проведени 2 външни одита от НАОА и 7 надзорни визити LRQA от външна агенция, съответно в периодите: 16 – 17.05.2013 г., 03.12.2013 г., 20.06.2014 г., 18.12.2014 г., 29.06.2015 г., 03.12.2015 г. и 13 – 15.06.2016 г. Първата и последната визита са свързани с пълното пресертифициране. Проведени са и 7 вътрешни одита. Информацията за външните и вътрешните одити се публикува на сайта на висшето училище.

На всеки шест месеца в МВБУ се провеждат вътрешни одити, резултатите от които се докладват на заседания на Академичния съвет. В края на всяка година се разработва и се приема доклад за резултатите от вътрешните и външните одити и за функционирането на системата за управление на качеството през годината.

10.1.2. Висшето училище осъществява изискваните дейности по последващ акредитационната процедура мониторинг за постигане на увереност, че напредъкът, постигнат след последната дейност по външното осигуряване на качеството, се взема предвид при подготовката на следващата.

През ноември 2012 г. от НАОА е проведена процедура за Институционална акредитация, а в следващите четири години са проведени 7 вътрешни одита. След всеки вътрешен одит е провеждано заседание на Академичния съвет за разглеждане на резултатите и предприемане на необходимите мерки.

През периода във връзка с проведени акредитационни процедури в МВБУ (институционална акредитация и програмна акредитация на професионални направления) са подготвени съответните самооценяващи доклади.

МВБУ предприема ефективни мерки за изпълнение на препоръките от акредитационните процедури, САНК и вътрешните одити.

10.1.3. През разглеждания период в МВБУ е създадена необходимата организация и са приложени процедури за предприемане на действия във връзка с резултатите от програмните акредитации.

В резултат на получената оценка и в съответствие с процедурата за следакредитационно наблюдение и контрол по изпълнение на препоръките след решението на Акредитационния съвет на НАОА. Висшето училище е представяло в срок доклади, изготвени в съответствие с

методическите насоки на Националната агенция за оценяване и акредитация. Докладите са одобрени на заседания на Академичния съвет на МВБУ.

Осигурена е необходимата публичност във връзка с оповестяване на резултатите от проведените вътрешни и външни одити. МВБУ предприема ефективни мерки за реализиране на препоръките, дадени от Акредитационния съвет, като изготвя и контролира програма за изпълнението им. Механизмът за процедурите на мониторинг се прилагат и за САНК. Предприетите мерки на заседанията на ръководните органи осигуряват необходимата информация за напредъка. Действията се извършват от структури на МВБУ, отговорни за качеството на образователния процес (Приложение, Таблица №10).

МВБУ е приело и прилага процедури за предприемане на действия във връзка с резултатите от програмната акредитация

В съответствие с изискванията на нормативната база в МВБУ, през периода 2012-2016 г. са осъществени дейности по повод резултатите от програмната акредитация. Учебни програми, оповестени в публичното пространство чрез сайта на МВБУ в периода са общо 98, като в 55 е констатирана необходимост от актуализация и са актуализирани (Приложение, Таблица №9)

Констатация за изпълнение на критерий 10.1.:

В МВБУ е създадена необходимата организация и инструментариум за провеждане на регулярни самооценки и външни одити от агенции, признати на национално и международно ниво. Създадена е необходимата организация за предприемане на действия във връзка с резултатите от програмните акредитации. Предприети са мерки за изпълнение на препоръките от акредитационните процедури и вътрешните одити.

